

A KSH jelenti 2017. I–IV. negyedév

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL

A KSH JELENTI
GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM
2017. I–IV. negyedév

Budapest, 2018

© Központi Statisztikai Hivatal, 2018

ISSN 1219–6754

A kézirat lezárásának dátuma: 2018. február 28.

Felelős kiadó: Dr. Vukovich Gabriella elnök

Felelős szerkesztő: Bódiné Vajda Györgyi főosztályvezető

Nyomdai Kivitelezés: Xerox Magyarország Kft. – 2018.020

TARTALOM

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM, 2017. JANUÁR–DECEMBER	5
Összefoglalás.....	5
RÉSZLETES ÁTTEKINTÉS	16
<i>Makrogazdasági folyamatok</i>	16
Hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok	16
Külkereskedelem	24
<i>Ágazati teljesítmények.....</i>	29
Mezőgazdaság	29
Ipar	32
Energia	38
Építőipar	39
Lakásépítés, ingatlanforgalom	42
Kiskereskedelem	45
Turizmus, vendéglátás	47
Szállítás, közlekedés.....	49
<i>Termelői és fogyasztói árak</i>	52
Mezőgazdasági termelői árak.....	52
Ipari, építőipari termelői árak	52
Fogyasztói árak	54
<i>Társadalmi és jövedelmi folyamatok</i>	58
Demográfiai helyzet.....	58
Munkaerőpiac, keresetek	60
Személy sérüléses közúti közlekedési balesetek.....	69
FÜGGELÉK	71

Megjegyzések

Az adatok forrása, ahol más megjegyzés nincs, a KSH adatgyűjtése.

A százalék- és viszonyszámok kiszámítása kerekítés nélküli adatok alapján történt. A kerekített részadatok összegei eltérhetnek az összesen adattól.

Az indexek, ahol más megjegyzés nincs, összehasonlító áron szerepelnek. Az évközi havi, illetve negyedéves adatok általában előzetesnek tekintendők, a későbbiek során módosulhatnak.

A nemzetközi konjunktúra-jelzőszámok esetében Magyarország adatait a többi országgal összehasonlítható módszer alapján számítva közöljük.

Jelmagyarázat:

- = a jelenség nem fordult elő
- .. = az adat nem ismeretes
- 0 = a mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad
- x = a mutató nem értelmezhető
- + = előzetes adat
- R = revidált adat
- , | = a vonallal elválasztott adatok összehasonlíthatósága korlátozott

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM, 2017. JANUÁR–DECEMBER

Összefoglalás

Makrogazdasági folyamatok

- 2017-ben a világgazdaság bővülése élénkült, a globális folyamatokat leginkább meghatározó országok közül **Kína** gazdasági teljesítménye 6,8, az **Egyesült Államoké** 2,3%-kal emelkedett az előző évhez képest.¹ Előzetes adatok alapján az **Európai Unió** (EU–28) gazdasági teljesítménye 2017-ben 2,5%-kal nőtt, a növekedés üteme a korábbi évekhez képest gyorsult. Az EU-28 legnagyobb nemzetgazdaságának számító Németországban a GDP volumene 2,2%-kal bővült az egy évvel korábbihoz viszonyítva, ennél nagyobb mértékű emelkedés az elmúlt hat évben nem történt.²
- A **magyar gazdaságban** 2017-ben folytatódott a több mint négy éve tartó konjunktúra, a **GDP volumene** – a gyorsbecslés szerint – **2017 IV. negyedévében 4,4%-kal nőtt** az egy évvel korábbihoz képest. A növekedés üteme 2014 III. negyedéve óta a legdinamikusabb volt, amihez a legnagyobb mértékben a piaci alapú szolgáltatások és az építőipar járultak hozzá. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított index szerint a gazdasági teljesítmény az előző év azonos időszakához viszonyítva – az uniós átlagnál nagyobb mértékben – 4,8, az előző negyedévhez képest 1,3%-kal nőtt.
- A hazai GDP volumene **2017-ben** 4,0%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, ez az elmúlt három év legdinamikusabb növekedése, aminek alapja elsősorban a piaci alapú szolgáltatások teljesítménye volt.
- A gazdasági növekedést felhasználási oldalon a beruházási teljesítmény alakulása segítette, melynek volumene **2017 IV. negyedévében 14, 2017 egészében 17%-kal emelkedett** az egy évvel korábbi, alacsony bázishoz viszonyítva. A beruházások bővülése a nemzetgazdaság csaknem egészét érintette. A beruházások növekedésében szerepet játszott, hogy a vállalkozások kapacitásnövelő beruházásainak élénkülése mellett a 2014–2020-as uniós

¹ Szezonálisan kiigazított adatok szerint. Forrás: az OECD adatbázisa.

² Szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint. Forrás: Eurostat.

költségvetési ciklus elindított projektjeinek tényleges megvalósítása is nagyobb lendületet vett, valamint az ingatlanberuházási aktivitás is emelkedett.

- **2017-ben a külkereskedelmi termékforgalomban** – az első becslés szerint – a kivitel **értéke** 100,8 milliárd eurót tett ki, 8,4%-kal többet, mint 2016-ban. A behozatal értéke 92,5 milliárd euró volt, 11%-kal meghaladta a megelőző évit. A növekedési ütem exportban az elmúlt hat, importban az elmúlt hét év során a legnagyobb volt. (Kivitelben az éves átlagos növekedési ütem a 2012–2016. évekre 3,1, behozatalban a 2011–2016. évekre 4,0% volt.) 2017-ben az aktívum 8,2 milliárd eurót tett ki, az egyenleg 1,5 milliárd euróval romlott az egy évvel korábbi – azt megelőzően nem tapasztalt nagyságú – többlethez képest.
- A részletesen feldolgozott, **2017. január–novemberi** adatok szerint a **külkereskedelmi termékforgalom volumene** exportban 6,3, importban 8,7%-kal bővült 2016 azonos időszakához viszonyítva. A **forgalom forintban mért árszínvonala** 2016 első tizenegy hónapjához képest nőtt, kivitelben 1,6, behozatalban 2,1%-kal. A **cserearány** 0,5%-kal romlott, ennek legfontosabb tényezőjét az energiahordozó-import 24%-os drágulása jelentette. 2017 első tizenegy hónapjában a forint kissé felértékelődött a kulcsvalutákkal szemben: 2016 azonos időszakához képest az euróval szemben 0,8, a dollárhoz viszonyítva 1,7%-kal erősödött.

Ágazati teljesítmények

- Az ipar, építőipar, kiskereskedelem és turizmus teljesítménye 2017 folyamán emelkedett, ugyanakkor a mezőgazdaság visszafogta a hazai gazdaság növekedését.
- A mezőgazdasági számlák rendszerének második becslése szerint **2017-ben a mezőgazdaság kibocsátásának értéke** folyó alapon 0,8, **volumene** 5,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. Ezen belül a növénytermesztés teljes termelési volumene 7,1, az állattenyésztésé 3,4%-kal lett kevesebb.
- A termelési folyamat során felhasznált áruk és szolgáltatások, azaz a **folyó termelőfelhasználás** volumene minimálisan nőtt. A kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbségeként előálló **bruttó hozzáadott érték** előző évi áron 13%-kal esett vissza, a mezőgazdaság éves munkaerőegységben kifejezett **munkaerő-felhasználása** pedig 1,9%-kal mérséklődött.
- Előzetes adatok szerint a napraforgó és a repcemag kivételével a fontosabb **szántóföldi növények 2017. évi termés mennyisége** elmaradt a 2016. évi, kimagasló eredményektől. Gabonából 7,8%-kal kisebb területről 16%-kal kevesebb került a magtárakba. A forró, aszályos időjárást leginkább a kukorica sínylette meg, amelyből az előző évinél 22%-kal kevesebbet takarítottak be.

Bár napraforgóból és repceből 6,4, illetve 1,5%-kal több termett, átlaghozamaikon viszont észrevehető volt az időjárás kedvezőtlen hatása.

- A főbb haszonállatok közül a **szarvasmarha-állomány** nagysága 2010 óta folyamatosan nő, **2017. december 1-jei** egyedszámuk 18 ezerrel meghaladta az egy évvel korábbit és megközelítette a 870 ezret. A **juhállomány** közel 6 ezer egyeddel gyarapodott, ugyanakkor a **sertések** száma 37 ezerrel csökkent, és **tyúkokból** is 183 ezerrel kevesebbet tartottak.
- **2017 decemberében** több havi emelkedést követően az **ipari termelés** volumene³ 0,5%-kal mérséklődött a megelőző év azonos időszakához képest. Munkanaphatástól megtisztítva a kibocsátás 4,5%-kal nőtt. (2017 decemberében 2-vel kevesebb munkanap volt, mint 2016. decemberben.) A belföldi és a külföldi értékesítés volumene egyaránt csökkent, előbbié 0,7, utóbbié 1,9%-kal. Az iparon belül a feldolgozóipar termelése 0,5, az energiaiparé 1,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A három legjelentősebb feldolgozóipari ág közül a járműgyártásban 4,6%-kal többet, az élelmiszeriparban 0,5, az elektronikai iparban – több mint egy évnyi folyamatos emelkedés után – 1,4%-kal kevesebbet termeltek. Az **előző hónaphoz képest** a szezonális és munkanaptényezővel kiigazított ipari kibocsátás volumene a novemberi csökkenést követően decemberben 1,2%-kal emelkedett.
- **2017-ben** az ipari kibocsátás volumene 4,8%-kal meghaladta a 2016. évit, az éven belüli ingadozó teljesítmény mellett a növekedés üteme fokozódott a megelőző évihez képest. A növekedéshez a belföldi és az exportértékesítés egyaránt hozzájárult, volumenük 3,6, illetve 5,3%-kal nőtt. Az értékesítési szerkezet lényegében nem változott a megelőző évihez viszonyítva, az eladások közel kétharmada külföldi értékesítésből realizálódott. Az iparon belül a kibocsátás 95%-át adó feldolgozóipar és a csekély súlyt képviselő bányászat termelése emelkedett (4,9, illetve 24%-kal), az energiaiparé gyakorlatilag stagnált (–0,1%).
- **2017-ben** – a vegyi anyag, termék gyártása kivételével – mindegyik **feldolgozóipari** ág termelése nőtt a megelőző évhez viszonyítva, a legnagyobb mértékben (12%-kal) a gép, gépi berendezés gyártásáé. Az egész éves növekedés következtében a közepes súlyú kohászat, fémfeldolgozás kibocsátása 2017-ben 11%-kal nőtt. A szinte teljes egészében külpiacon termelő elektronikai ipar termelése 8,8%-kal bővült. Két legnagyobb ágazata közül a jelentősebb, az elektronikus fogyasztási cikkek gyártása 13, a híradástechnikai berendezés gyártása 12%-kal nőtt. A feldolgozóipari termelés több mint egytizedét adó élelmiszeriparban 2,0%-kal többet termeltek, viszont a növekedést visszafogta a

³ Az ipar összesen adata a teljes iparra, az iparon belüli adatok a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körére vonatkozik.

madárinfluenza miatt 2,9%-kal csökkenő húsipari kibocsátás. Az élelmiszeripar belföldi és exportértékesítése közel azonos mértékben, 1,9, illetve 2,0%-kal emelkedett. A feldolgozóiparon belül a legnagyobb súlyúnak számító járműgyártás termelése a jelentős áprilisi és júliusi csökkenés mellett 1,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A járműipari növekedést javarészt a 6,0%-kal bővülő közúti járműalkatrész-gyártás okozta, ugyanakkor visszafogta a 3,0%-kal csökkenő közúti gépjármű-gyártás.

- A bővülő ipari kibocsátás mindegyik **régiót** egyaránt kedvezően érintette, 2017-ben leginkább Észak-Alföldön (7,7%), legkevesbé Dél-Alföldön (2,6%) nőtt a termelés a megelőző évhez képest.⁴
- A novemberi visszaesést követően a megfigyelt feldolgozóipari ágazatok⁵ összes **új rendelése 2017 decemberében** 2,6%-kal csökkent a megelőző év azonos hónapjához képest. Az új belföldi rendelések volumene 1,9%-kal nőtt, az új exportrendeléseké 2,9%-kal mérséklődött. Az összes **rendelésállomány** volumene 2017-ben folyamatosan csökkent, december végén 11%-kal elmaradt a megelőző év végétől. A 2017. évi ipari növekedés egyik motorjának számító elektronikai iparban a rendelésállomány 28%-kal alacsonyabb volt a 2016. decemberinél.
- **2017 decemberében az építőipari termelés volumene** 35%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit. Mindkét építménycsoportban nőtt a termelés volumene: az épületek építéséé 29, az egyéb építményeké 45%-kal.
- Az építőipari termelés volumene – a 2016. évi, 19%-os csökkenés után – **2017-ben** átlagosan 30%-kal bővült az egy évvel korábbihoz mérten, az épületek építéséé 27, az egyéb építményeké 35%-kal.
- Az **új építőipari szerződések** volumene **decemberben** jelentősen, 125, **2017-ben** éves szinten átlagosan 62%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. Az új szerződéskötések bővülése következtében az építőipari vállalkozások **szerződésállományának** volumene december végén 130%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.
- **2017-ben** tovább élénkült a lakáspiac, éves szinten 14 389 **új lakás épült**, 44%-kal több az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Budapest kivételével minden településtípusban jelentősen nőtt az épített lakások száma, a legnagyobb mértékben (69%) a nem megyei jogú városokban. Az építésügyi szakhatóságok által kiadott **lakásépítési engedélyek** és az új lakások építésére vonatkozó **egyszerű bejelentések** száma együttesen 37 997 volt, ötödével több, mint

⁴ Telephely szerinti adatok alapján.

⁵ A legalább 50 főt foglalkoztató ipari vállalkozások körében.

2016-ban. A használatba vett lakások **átlagos alapterülete** 100 m², 6 m²-rel nagyobb az egy évvel korábbinál. Éves szinten 2235 **lakás szűnt meg**, 10%-kal kevesebb, mint 2016-ban.

- **2017 I–III. negyedében** 95 ezer **lakást értékesítettek**, 4%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. Az első három negyedévben a használt lakások árszintje 7,5%-kal emelkedett, az új lakások átlagosan 7,8%-kal drágultak.
- A **kiskereskedelmi üzletek forgalmának** volumene **2017 decemberében** 5,0, az **év egészében** 4,7%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. (A naptárhatástól megtisztított adatok szerint 6,1, illetve 4,9%-os volt az emelkedés.) 2017-ben az összforgalom csaknem felét kitevő **élelmiszer- és élelmiszer jellegű egyes üzletek** eladásai 2,7%-kal meghaladták az előző évit. Ezen belül a forgalom több mint háromnegyedét lebonyolító vegyes termékkörű üzleteké 3,5%-kal növekedett, míg az élelmiszer-, ital-, dohányáru-szaküzleteké lényegében nem változott (–0,1%). A **nem élelmiszertermék jellegű üzletek** forgalma 8,0%-kal nagyobb lett, ezen belül a használtcikk-üzletek kivételével minden tevékenységcsoportban emelkedett az eladás. A termékek széles körét forgalmazó, az összforgalomból azonban csekély mértékben részesedő csomagküldő és internetes kiskereskedelem továbbra is kiemelkedően magas, 24%-os volumennövekedést ért el. Az **üzemanyagtöltő állomások üzemanyag-eladási forgalma** – növekvő üzemanyagárak mellett – 3,1%-kal bővült.
- A kiskereskedelmen kívül számba vett **gépjármű- és járműalkatrész-üzletek** forgalma 2017-ben 3,2%-kal emelkedett.
- **2017 decemberében** a **kereskedelmi szálláshelyek** vendégéjszakában mért forgalma összességében 7,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbi. A belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma 8,8, a külföldiek által eltöltötteké 6,0%-kal nőtt. A kereskedelmi szálláshelyek 2016 decemberéhez képest folyó áron 14%-kal több, összesen 36 milliárd forint **bruttó árbevételt** értek el. Az év utolsó hónapjában a vendégek 1,1 milliárd forint értékben fizettek **Széchenyi Pihenőkártyával** a szálláshelyeken, ami az egy évvel azelőttinél 3,6%-kal kevesebb.
- **2017-ben** a kereskedelmi szálláshelyeken a vendégek száma 6,5, a vendégéjszakáké 6,7%-kal emelkedett 2016-hoz képest. A külföldi vendégek és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 6,7, illetve 7,9%-kal haladta meg az előző évit. A belföldiek esetében 6,3, illetve 5,6%-os volt a bővülés. A vendégéjszakában mért forgalom több mint háromnegyedét adó szállodákban a külföldiek 7,8, a magyarok 5,4%-kal több vendégéjszakát töltöttek el. A kilenc **turisztikai régió** közül a külföldi vendég-éjszakák száma csak a Tisza-tónál, a belföldieké csak a Dél-Dunántúlon nem nőtt.

- 2017-ben a kereskedelmi szálláshelyek összesen 466 milliárd forint **bruttó árbevételt** értek el, folyó áron 16%-kal többet, mint 2016-ban. A bevételek közel hattizede a 17%-kal bővülő szállásdíjakból származott, ezen belül a belföldiek által fizetett 14, a külföldiek által fizetett szállásdíj 19%-kal nagyobb volt az előző évinél.
- A **vendéglátóhelyek** eladási forgalma 2017-ben meghaladta az 1073 milliárd forintot, ami 3,6%-os volumenbővülést jelent az előző évhez képest.
- 2017-ben a nemzetgazdaság árutonna-kilométerben kifejezett **áruszállítási teljesítménye** 3,4%-kal nagyobb volt, mint 2016-ban. A növekedés túlnyomórészt az átlagos szállítási távolság hosszabbá válásával magyarázható, mivel a szállított tömeg mindössze 0,3%-kal bővült. A **helyközi személyszállítás** utaskilométer-teljesítménye 2017-ben 5,6%-kal több volt a 2016. évinél. A növekedés az átlagos utazási távolság hosszabbá válásának volt a következménye, az utazások száma ugyanis 1,1%-kal mérséklődött.
- 2017-ben 272 ezer **személygépkocsit helyeztek első alkalommal forgalomba** az országban, 14%-kal többet, mint 2016-ban.

Termelői és fogyasztói árak

- 2017 folyamán az árutermelő szektor termékei drágultak, ez részben hatással volt a fogyasztói árak alakulására is.
- **2017 decemberében a mezőgazdasági termelői árak** 5,1%-kal magasabbak voltak a 2016. azonos időszakինál. A növényi termékek ára 6,0, az élő állatok és állati terméké 3,8%-kal emelkedett. A gabonafélék ára 9,2%-kal magasabb lett, ezen belül a búzáé 6,9, a kukoricáé 9,9%-kal nőtt. A gyümölcsfélék összességében több mint ötödével (21%), az alma több mint negyedével (26%), a szőlő 12%-kal drágult. Az élő állatok termelőiár-szintje 2,3%-kal csökkent, közülük a sertésé 7,2, a marháé 11%-kal lett alacsonyabb, a vágóbaromfié azonban 2,7%-kal nőtt. Az állati termékek (17%), ezen belül a tej (15%) és a tojás (33%) ára is emelkedett.
- **2017 január–decemberében a mezőgazdasági termelői árak** 5,6%-kal magasabbak lettek az egy évvel korábbihoz képest, a növényi termékek ára 3,3, az élő állatok és állati terméké 9,3%-kal emelkedett. Nőtt a gabonafélék (4,9%) és a gyümölcsök (20%) ára is, a zöldségféléké alig változott (–0,3%), a burgonyáé 7,5%-kal visszaesett. A vágósertés ára több mint tizedével (11%), a vágómarháé és a vágóbaromfié csak 1,7, illetve 1,8%-kal emelkedett. A tej ára közel negyedével lett magasabb.
- A **mezőgazdasági termelés ráfordítási árai 2017 folyamán** 0,1%-kal emelkedtek, ami a folyó termelőfelhasználás árszínvonalának 0,4%-os csökkenéséből, valamint a mezőgazdasági beruházások árszínvonalának 3,0%-os növekedéséből tevődött össze. A műtrágya- és a takarmányárak 6,6, illetve

3,2%-kal csökkentek. A műtrágyaárak az elmúlt 6 év során 2017 III. negyedévében voltak a legalacsonyabbak, a IV. negyedévben azonban növekedtek, ahogy az energia és kenőanyagok (5,7%), az épület és gépfenntartási költségek (5,5 és 2,6%), valamint az állatgyógyászati készítmények ára (1,9%) is. Az épületberuházások ára 5,9, a gépberuházásoké (0,6%) alig lett magasabb. Az **agrárrolló** értéke 105,5% volt.

- Az **ipari termelői árak 2017 decemberében** 3,9%-kal meghaladták a 2016. decemberit, az emelkedő tendencia több mint egy éve tart. **2017 egészében** az ipari termékek 3,3%-kal kerültek többre a megelőző évhez képest. A dráguló vegyipari termékek nagymértékben hozzájárultak az áremelkedéshez.
- Az **ipari termékek belföldi eladási árai** erőteljes ütemben emelkedtek: az árak decemberben 3,6, január–decemberben 4,7%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. Az árak alakulására hatással volt a kőolaj világpiaci árváltozása, ami leginkább a vegyipart érintette. 2017-ben az energiaipar értékesítési árai 0,4, a feldolgozóiparéi 6,7%-kal növekedtek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az elektronikai ipar kivételével mindegyik feldolgozóipari részterületen drágultak a termékek, a jelentős súlyúnak számító élelmiszeriparban 4,7, a kocszgyártás, kőolaj-feldolgozás területén 17%-kal.
- 2017-ben az **ipari exportértékesítés árai** 2,6%-kal emelkedtek a megelőző évihez viszonyítva, a gép, gépi berendezés gyártása kivételével a termékek minden feldolgozóipari területen drágultak. (2017 decemberében az exportértékesítési árak 4,0%-kal meghaladták a 2016. decemberit, az egy éve tartó drágulás folytatódott.)
- Az **építőipar termelői árai 2017 IV. negyedévében** az előző év azonos időszakához képest 6,5, az előző negyedévihez viszonyítva 1,6%-kal nőttek. Éves szinten az árak **2017-ben** 5,2%-kal magasabbak voltak a 2016. évinél.
- **2017-ben** gyorsult az infláció az előző évhez képest: a **fogyasztói árak** átlagosan 2,4%-kal emelkedtek, szemben a 2016. évi 0,4%-os növekedéssel. A fogyasztásban magas arányt képviselő járműüzemanyagok ára – a kőolaj 2017 második félévében bekövetkezett világpiaci áremelkedése hatására – 7,2, a gyógyszerek, gyógyáruké 2,6%-kal nőtt. A szeszes italok, dohányárak átlag feletti mértékben (4,8%) drágultak, elsősorban a dohánytermékekre kivetett jövedéki adó 2017. januári és júliusi emelése miatt. Az élelmiszerárak 2,8%-kal növekedtek, az árszínvonalat elsősorban a sertéshús, a tejtermékek, a cukor, a péksütemények, a kenyér, a friss hazai és déligyümölcs drágulása, illetve a baromfihús és a burgonya árának csökkenése befolyásolta. A szolgáltatások áremelkedésének üteme (1,5%) azonos volt a 2016. évvel. A ruházatkódási cikkek és a háztartási energia ára kismértékben (0,5, illetve 0,8%-kal) nőtt. Utóbbi főcsoportban különösen a tűzifa drágult, a főbb rezsitételek (elektromos energia, vezetékes gáz, távfűtés) ára változatlan maradt.

A tartós fogyasztási cikkek ára 0,3%-kal mérséklődött, mivel a tartós kulturális cikkeket (számítógép, televízió, telefon) olcsóbban kínálták.

- **2018. januárban** a fogyasztói árak átlagosan 2,1%-kal magasabbak voltak az egy évvel korábbinál. Ezen időszak alatt a legnagyobb mértékben a szeszes italok, dohányárúk, valamint az élelmiszerek ára emelkedett.

Társadalmi és jövedelmi folyamatok

- Az előzetes **népmozgalmi** adatok alapján **2017. decemberben** 7603-an születtek és 11 498-an haltak meg. Az élveszületések száma 2,9%-kal, szám szerint 229-cel, a halálozásoké 4,3%-kal, 520-szal csökkent 2016 azonos hónapjához viszonyítva. Az élveszületések és a halálozások egyenlegeként kialakult 3895 fős természetes fogyás 7,0%-kal (291 fővel) kevesebb volt a 2016. decemberinél.
- **2017. január–decemberben** 91 600 **élveszületés** és 131 700 **halálozás történt**. Az élveszületések száma 1,6%-kal kevesebb, a halálozásoké 3,7%-kal több volt, mint 2016-ban. A halálozások számát jelentősen befolyásolta a 2017. eleji halálozási többlet, amelynek hátterében a két évvel ezelőtti folyamatokhoz hasonlóan most is a tetőző influenzajárvány állhatott. Az év második felében – az augusztusi enyhébb emelkedés kivételével – már kevesebben haltak meg, mint 2016 azonos hónapjaiban. 2016 szökőév volt, így 2017 annál egy nappal rövidebb, ennek figyelembevételével a születések **szökőnapphatástól megtisztított** száma 1,3%-os csökkenést, a halálozásoké 4,0%-os növekedést mutat.
- 2017-ben ezer lakosra 9,4 élveszületés és 13,5 halálozás jutott, sorrendben 0,1 ezrelékponttal kevesebb, illetve 0,6 ezrelékponttal több a 2016. január–decemberinél. A **csecsemőhalandóság** a 2016. január–decemberi 4,0 ezrelékről 3,6 ezrelékre mérséklődött.
- Az élveszületések és a halálozások egyenlegeként kialakult **természetes fogyás** 2017-ben 40 100 fő volt, 6110 fővel több az egy évvel korábbinál.
- 2017-ben 50 600 pár kötött **házasságot**, 2,3%-kal kevesebb, mint a 2016 folyamán.
- 2017 végén a 2011. évi népszámlálás adatai alapján továbbvezetett **népesség becsült lélekszáma** – a nemzetközi vándorlás figyelembevételével – 9 millió 771 ezer fő volt.
- **2017-ben** a munkaerőpiacot az előző évihez képest növekvő foglalkoztatottság és mérséklődő munkanélküliség jellemezte. A 15–74 éves korosztályban a **foglalkoztatottak száma** átlagosan 4 millió 421 ezer főt tett ki, 70 ezer fővel többet, mint 2016-ban. (A foglalkoztatottak számának 2017. évi szintje a munkaerő-felmérés 25 éves történetének legmagasabb értéke.) A 15–64 évesek közé 4 millió 373 ezer foglalkoztatott tartozott, számuk egy év alatt 64 ezer fővel

- (1,5%-kal) meghaladta az előző évit, **foglalkoztatási arányuk** pedig 1,6 százalékponttal, 68,2%-ra emelkedett. A foglalkoztatás bővülése a férfiak körében nagyobb mértékű volt, mint a nőknél (2,2 és 1,0 százalékpont), előbbiek foglalkoztatási aránya 75,2, utóbbiaké 61,3%-ra javult. Nőtt a foglalkoztatottak száma és aránya a munkaerőpiacon kis számban jelen lévő 15–24 éves fiatalok, a legjobb munkavállalási korú, 25–54 évesek, továbbá az 55–64 évesek körében egyaránt. (2017-ben a három korcsoporthoz tartozó foglalkoztatási arány 29,0, 83,7 és 51,7% volt.)
- A 15–64 éves **munkanélküliek száma** átlagosan 191 ezer fő volt, 42 ezer fővel (18%-kal) kevesebb a 2016. évinél, a **munkanélküliségi ráta** pedig 1,0 százalékponttal, 4,2%-ra csökkent. (A munkanélküliség jelenlegi szintje is a munkaerő-felmérés 25 éves történetének legalacsonyabb értéke.) A férfiakat alacsonyabb munkanélküliségi ráta (3,8%) jellemezte, mint a nőket (4,6%), egyúttal az előbbiek körében a 2016. évihez viszonyított javulás is nagyobb mértékű volt (1,3 és 0,5 százalékpont). Éves összevetésben a 15–24 éves fiatalok, a 25–54 évesek, illetve az 55–64 évesek munkanélküliségi mutatói egyaránt mérséklődtek. (A munkanélküliségi ráta ebben a három korcsoportban 10,7, 3,7 és 3,6% volt 2017-ben.) Csökkent a **tartósan**, azaz legalább egy éve **munkanélküliek aránya**, valamint a **munkakeresés átlagos időtartama**: előbbieké 5,8 százalékponttal, 42,6%-ra, utóbbiaké 18,5-ről 16,4 hónapra.
 - **2017. decemberben** a teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű⁶ **bruttó átlagkeresete** 327 700 forint volt, 13,5%-kal magasabb az előző év decemberinél. A családi adókedvezmény figyelembevételével a **nettó átlagkereset** 225 800 forintra becsülhető, az e nélkül számított nettó átlagbér pedig 217 900 forintot tett ki.
 - **2017. január–decemberben** a teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szinten átlagosan havi **bruttó** 297 000 forintot kerestek, ez egy év alatt 12,9%-os növekedést jelentett. A családi adókedvezmény figyelembevételével számított **nettó kereseti átlag** 205 400 forintra becsülhető, míg azt figyelmen kívül hagyva a nettó átlagbér 197 500 forint volt, a bruttó kereseti indexhez hasonlóan 12,9%-kal meghaladta a 2016. évit. (A családi adókedvezmény igénybevételének 2017. évi szabályai a kétgyermekes családok esetében a nettó keresetek nagyságát pozitívan befolyásolták.)
 - A keresetek éves növekedési ütemére leginkább a minimálbér és a garantált bérminimum 15, illetve 25%-os emelése, illetve a költségvetési szféra egyes

⁶ A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél.

területeit és az állami közszolgáltató cégek dolgozóit érintő keresetrendezések voltak hatással.

- A **közfoglalkoztatottak nélkül** számított bruttó és nettó átlagkereset azonos mértékben, 11,7%-kal magasabb volt a 2016. évinél.
- Ezen belül a **vállalkozásoknál** alkalmazottak nettó átlagkeresete az előző évihez képest 11,4%-kal, 206 200 forintra nőtt, a **költségvetés** területén 211 000 forintot kerestek, 13,0%-kal többet a 2016. évinél, a **nonprofit szervezeteknél** dolgozók nettó kereseti átlaga pedig 187 100 forint volt, ami egy év alatt 10,6%-os növekedést jelentett.
- A fogyasztói árak 2,4%-os emelkedése mellett a **reálkereset** a 2016. évinél nagyobb mértékben, 10,3%-kal haladta meg az előző évit.
- A költségvetési és a nonprofit szférában dolgozók egy része, mintegy 106 ezer fő – a 2011–2012. évi adó- és járulékváltozások ellentételezését szolgáló – a keresetbe nem tartozó **kompenzációban** részesült, a juttatás havi összege átlagosan bruttó 8700, illetve 8500 forint volt 2017-ben.

Összefoglaló adatok

Mutató	2017	2017. I. negyedév	2017. II. negyedév	2017. III. negyedév	2017. IV. negyedév
Volumenváltozás az előző év azonos időszakához képest, %					
Bruttó hazai termék (GDP)	4,0 ⁺	4,3	3,3	3,9	4,4 ⁺
Beruházás	16,7	22,1 ^R	21,9 ^R	12,5 ^R	14,4
A háztartások tényleges fogyasztása	..	2,6	3,5	4,8	..
A GDP százalékában					
Kormányzati szektor nettó hitelnyújtása, -felvétele	..	2,9	-0,4	-3,9	..
Ezer darab					
Az épített lakások száma	14,4	2,1	2,9	3,0	6,4

Mutató	2017	2017. július–szeptember	2017. augusztus–október	2017. szeptember–november	2017. október–december
A 15–64 éves népességen belül, %					
Munkanélküliségi ráta	4,2	4,1	4,0	3,9	3,8
Foglalkoztatási arány	68,2	68,7	68,7	68,8	68,8

Mutató	2016	2017. október	2017. november	2017. december	2017. január–december
Szám, fő ⁺					
Élveszületések	93 063	7 877 ⁺	7 309 ⁺	7 603 ⁺	91 600 ⁺
Halálozások	127 053	10 675 ⁺	10 371 ⁺	11 498 ⁺	131 700 ⁺
Természetes szaporodás/fogyás	-33 990	-2 798 ⁺	-3 062 ⁺	-3 895 ⁺	-40 100 ⁺
Millió euró					
Külkereskedelmi termékforgalom					
Behozatal értéke	83 265	8 371	8 376	6 959 ⁺	92 536 ⁺
Kivitel értéke	92 990	8 866	9 088	7 461 ⁺	100 774 ⁺
Egyenleg	9 725	495	713	502 ⁺	8 238 ⁺
Változás az előző év azonos időszakához képest, %					
Behozatal volumene	4,9	15,1	6,8	..	8,7 ^a
Kivitel volumene	4,4	9,6	5,0	..	6,3 ^a
Mezőgazdasági termelői árak	-3,8	7,3	7,7	5,1	5,6
Ipari termelés volumene	0,9	7,8	3,6	-0,5	4,8
Ipar belföldi értékesítésének volumene	-1,1	6,0	2,1	-0,7	3,6
Ipari exportértékesítés volumene	0,3	9,3	4,1	-1,9	5,3
Feldolgozóipari új rendelések volumene	-	16,9	-7,5	-2,6	-
Ipari termelői árak	-1,7	4,5	4,5	3,9	3,3
Építőipari termelés volumene	-18,8	39,3	30,9	35,0	29,6
Kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene	4,8	6,3	6,7	5,0	4,7
Kereskedelmi szálláshelyek					
összes vendégei	6,9	5,1	6,5	7,9	6,5
összes vendégéjszakái	6,7	5,6	7,1	7,4	6,7
Alkalmazásban állók létszáma ⁺	2,9	1,1	1,0	1,9	1,6
Bruttó átlagkereset, nominális ⁺	6,1	12,8	13,0	13,5	12,9
Nettó átlagkereset, nominális ⁺	7,8	12,8	13,0	13,5	12,9
Fogyasztói árak ^{b)}	0,4	2,2	2,5	2,1	2,4

^{a)} 2017. január–november.

^{b)} 2017. január: 2,1%.

RÉSZLETES ÁTTEKINTÉS

Makrogazdasági folyamatok

Hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok⁷

2017-ben a **világgazdaság** bővülése élénkült, a Nemzetközi Valutaalap legfrissebb előrejelzése szerint a globális kibocsátás 3,7%-kal nagyobb volt a megelőző évinél. Fellendülés jellemezte a fejlett országokat is, az OECD egészére számított GDP volumene – a 2016. évi 1,8%-os emelkedést követően – 2017-ben 2,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

A több mint négy éve tartó konjunktúra 2017-ben folytatódott a magyar gazdaságban, a **GDP volumene** – a gyorsbecslés szerint – **2017 IV. negyedévében 4,4%-kal emelkedett** az egy évvel korábbihoz képest. A növekedés üteme 2014 III. negyedéve óta a legdinamikusabb. A bővüléshez a leginkább a piaci alapú szolgáltatások és a kis súlyú építőipar járult hozzá. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított index szerint a gazdasági teljesítmény az előző év azonos időszakához viszonyítva – az uniós átlagnál nagyobb mértékben – 4,8, az előző negyedévhez képest 1,3%-kal bővült.

⁷ Források: Európai Központi Bank, Eurostat, FAO, Fed, Magyar Nemzeti Bank, National Bureau of Statistics of China, Nemzetközi Valutaalap, OECD; U.S. Energy Information Administration.

1. ábra

A **hazai GDP volumene 2017-ben** 4,0%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, ez az elmúlt három év legdinamikusabb növekedése. A bővülés alapja elsősorban a piaci alapú szolgáltatások teljesítménye volt. A gazdasági növekedést felhasználási oldalon a beruházási teljesítmény alakulása segítette, melynek volumene – az I. negyedévi és a II. negyedévi 22–22, valamint a III. negyedévi 12%-os növekedést követően – **2017 IV. negyedévében** 14%-kal emelkedett az egy évvel korábbi alacsony bázishoz viszonyítva. A beruházások bővülése a nemzetgazdaság csaknem egészét érintette. A folyamatos növekedés következtében **2017-ben** a beruházási teljesítmény összességében 17%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. (2016-ban a beruházási teljesítmény 11%-kal visszaesett a megelőző évihez képest.)

2017-ben a kapacitásnövelő fejlesztések élénkülése következtében a beruházások több mint felét megvalósító, legalább 50 főt foglalkoztató **vállalkozások** beruházási teljesítménye 14%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Emellett a 2014–2020-as uniós költségvetési ciklus elindított projektjeinek realizálódása is nagyobb lendületet vett, így a **költségvetési szervek** beruházási volumene 59%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az **anyag- és műszaki összetétel szerint** az építési beruházások volumene 21, a gép- és berendezésberuházásoké 13%-kal növekedett.

A beruházási volumen 2017-ben az **adminisztratív szolgáltatás** területén, a lízingtársaságok év eleji jelentős gépjárműimportja ellenére enyhén mérséklődött (0,4%-kal), a nemzetgazdaság többi területén növekedett. A nagyobb súlyú területek közül leginkább (24%-kal) a **szállítás, raktározás** beruházásainak volumene nőtt, elsősorban az uniós forrásból finanszírozott útépitések és -felújítások újbóli megindítása következtében. Ehhez hasonló mértékben, 23%-kal emelkedett az **ingatlanügyletek** beruházási teljesítménye, ahol a lakásépítések és az üzleti célú ingatlanfejlesztések egyaránt növekedtek. A legjelentősebb beruházó területnek számító **feldolgozóipar** beruházási teljesítménye 7,3%-kal magasabb volt az előző évinél, ehhez az ipari termelésben meghatározó járműgyártás és elektronikai ipar növekvő fejlesztései járultak hozzá a leginkább. A beruházások koncentrációja magas, a nemzetgazdaság e három területén (feldolgozóipar, ingatlanügyletek, szállítás, raktározás) együttesen az összberuházások 59,2%-a realizálódott. A koncentráció kismértékben (0,7 százalékponttal) mérséklődött az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Elsősorban az EU-forrásból történő fejlesztések újbóli megindulása következtében 2017 során a legnagyobb mértékben a nagyobb részt közösségi finanszírozású területek beruházásai emelkedtek: a **közigazgatásé** – az uniós forrásfelhasználás, valamint a határvédelemmel és a középület-felújításokkal kapcsolatos kiadások jelentős szerepe mellett – 65, az **oktatásé** 67, az **egészségügyi szolgáltatásoké** 66%-kal növekedtek az egy évvel korábbi alacsony bázishoz képest. A beruházások volumene 2017-ben a csekély súlyú **bányászat** területén 52%-kal emelkedett, elsősorban a szénhidrogén-kutatások és -feltárások tárgyidőszaki ráfordításai miatt. A **művészet, szabadidő** területén a 37%-os volt a beruházásnövekedés. A nemzetgazdasági átlagot meghaladó mértékben bővültek a beruházások az **információ, kommunikáció** (19%) és az informatikai beszerzések következtében a **pénzügyi szolgáltatás** (22%) területén. A növekvő turisztikai forgalommal párhuzamosan a **szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban** a szállodaépítések és -felújítások segítették a beruházási volumen 29%-os emelkedését. A **mezőgazdaság** beruházásai – főként mezőgazdasági munkagépek (traktorok, kombájnok, permetezőgépek) beszerzései miatt – 12%-kal gyarapodtak. A **kereskedelemben** 2015 végén indult beruházási hullám 2017 végén megállt, miután az áruházfelvételek befejeződtek. Ennek eredményeként a kereskedelmi beruházások volumene 2017-ben összességében alig változott (+0,4%) az egy évvel korábbi, magas bázishoz képest.

1. tábla

A 10 legnagyobb beruházó nemzetgazdasági ág beruházási teljesítménye

(%)

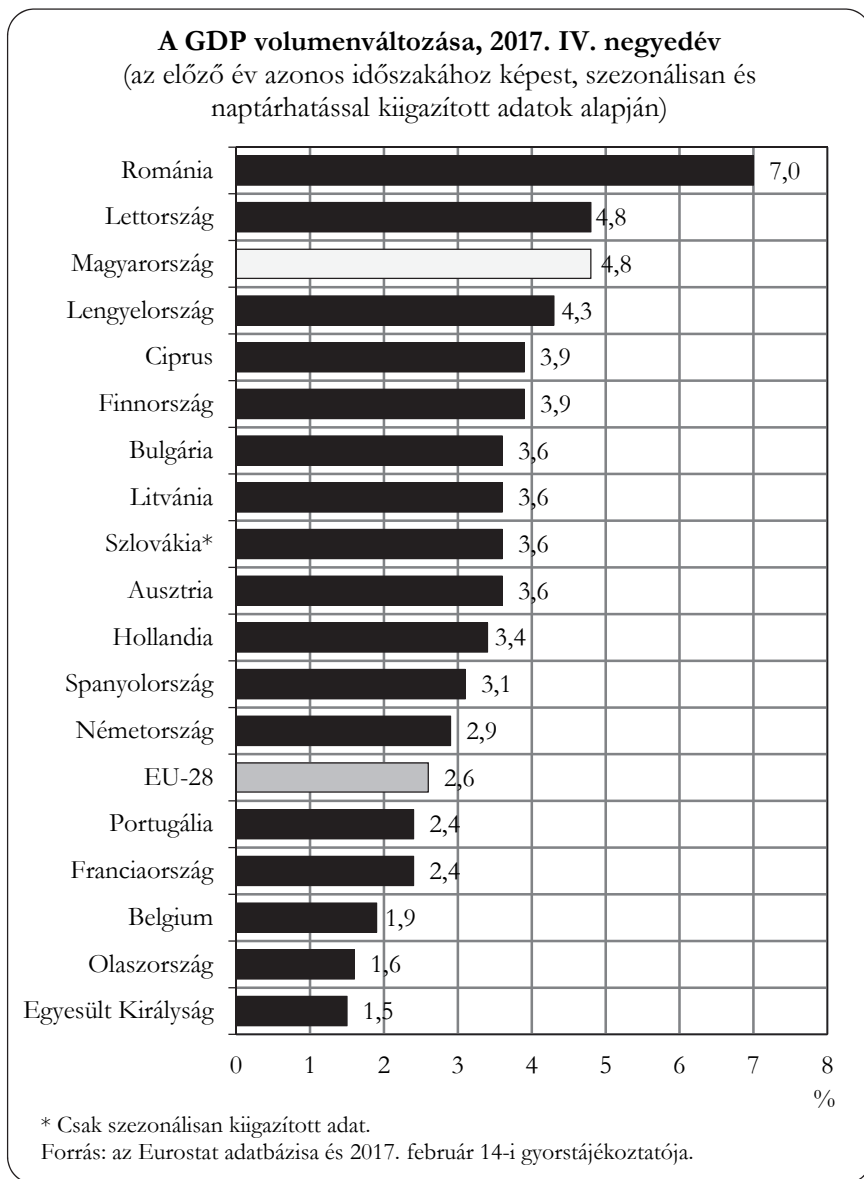
Nemzetgazdasági ág	2017. IV. negyedév		2017	
	beruházási érték megoszlása	volumenváltozás az előző év azonos időszakához képest	beruházási érték megoszlása	volumenváltozás az előző évhez képest
Nemzetgazdaság összesen	100,0	14,4	100,0	16,7
Ezen belül:				
Feldolgozóipar	26,6	1,9	29,2	7,3
Ingatlanügyletek	19,4	39,7	16,4	22,5
Szállítás, raktározás	13,4	4,2	13,5	24,1
Közigazgatás	6,8	78,4	5,8	65,2
Kereskedelem, gépjárműjavítás	5,5	-8,8	6,0	0,4
Mezőgazdaság	3,6	-3,9	4,8	11,5
Energiaipar	3,2	9,9	3,0	5,7
Információ, kommunikáció	3,1	-2,5	3,5	18,7
Művészet, szabadidő	2,8	19,5	2,7	36,9
Oktatás	2,7	71,9	2,4	67,1

Az előzetes adatok alapján az **Európai Unió⁸ (EU-28)** tagországainak együttes GDP-je **2017-ben** 2,5%-kal meghaladta az előző évit. (2017 IV. negyedévében az EU-28 gazdaságában folytatódott a dinamikus bővülés, a GDP volumene 2,6%-kal nőtt a megelőző év azonos időszakához viszonyítva.⁹) A növekedési ütem mértéke emelkedett a korábbi évekhez viszonyítva, ennél dinamikusabban utoljára 2007-ben bővült az EU gazdasága. A rendelkezésre álló adatok szerint az unió legnagyobb nemzetgazdaságának számító Németország gazdasága dinamizálódott, 2,2%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest, ehhez hozzájárult a háztartások fogyasztásának 2,1 és a bruttó állóeszköz-felhalmozás 3,0%-os bővülése. Hollandia gazdasági teljesítménye is lendületesebben, 3,1, az Egyesült Királyságé ugyanakkor kissé visszafogottabban, 1,8%-kal emelkedett. A visegrádi országok mindegyikében bővült a gazdaság teljesítménye.

⁸ A kézirat lezárásának időpontjában a 2017. évi gazdasági teljesítményre vonatkozó becslő adatok három tagországra és az EU egészére álltak rendelkezésre. Az Európai Unió gazdasági folyamatait meghatározó mutatók (ipar, ipari termelői árak, kiskereskedelem, munkaerőpiac, fogyasztói árak) alakulásáról az adott témakör részletes áttekintésében olvashat.

⁹ Szezonálisan és naptárhatással kiigazított adat szerint.

2. ábra

Az **euróöóna** bruttó hazai terméke 2017 IV. negyedévében 2,7,¹⁰ 2017-ben 2,5%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A térség gazdasági teljesítményére

¹⁰ Szezonálisan és naptárhatással kiigazított adat szerint.

hatással van az aktív monetáris környezet alakulása is. Az inflációs célt¹¹ megközelítő fogyasztóiár-emelkedés mellett az Európai Központi Bank (EKB) fenntartotta a monetáris lazítást középpontba helyező politikáját, az alapkamat mértékén (0,00%) pedig nem változtatott.

Az **Egyesült Államok** gazdaságiteljesítmény-növekedése 2017 folyamán fokozatosan gyorsult, a GDP volumene 2017 IV. negyedében 2,5,¹² 2017 egészében 2,3%-kal bővült az egy évvel korábbi, visszafogottabb növekedést felmutató időszakhoz képest. Az év második felében a dinamikusabb teljesítményhez már hozzájárultak az adórendszerreform hatásai is. 2017-ben a háztartások fogyasztása és a bruttó állóeszköz-felhalmozás bővülése (2,7, illetve 3,3%) segítette a gazdasági növekedést, viszont a kormányzat fogyasztási kiadásai stagnáltak (+0,1%). A külkereskedelem visszafogta a GDP bővülését, az import volumennövekedése (3,9%) meghaladta az exportét (3,4%). A termelési oldalon az ipari termelés – kétévnyi csökkenést követően – 1,8%-kal emelkedett a 2016. évihez viszonyítva. A gazdasági élénkülés következtében a munkanélküliségi ráta (2017-ben 4,4%) tovább mérséklődött, a fogyasztói árak emelkedése (2,1%) gyorsult az egy évvel korábbihoz képest. Ezzel párhuzamosan a jegybank szerepét betöltő Fed – részben kamatemelés formájában – szigorított a monetáris politikán.

2017-ben – az import terén az egyik legfontosabb külkereskedelmi partnerünknek számító – **Kínában** a GDP volumene 6,9%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A növekedés korábbi éveket jellemző lanygulása megállt, ebben fontos szerepet játszott a kedvezőbb világ gazdasági környezet és a központi kormányzati intézkedések. (A IV. negyedévben a kínai gazdaság teljesítménye 6,8%-kal bővült az előző év azonos időszakához képest.) A nemzetgazdaság főbb területein emelkedett a hozzáadott érték, közülük az feldolgozóiparé 7,0, a kereskedelemé 7,1%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva. Az ázsiai ország exportforgalma – folyó áron – 11, importforgalma 19%-kal emelkedett, az így kialakuló külkereskedelmi többlet mértéke a GDP arányában 3,5%-os volt.

Japán gazdasági teljesítménye 2017. IV. negyedévben¹³ és 2017-ben egyaránt 1,6%-kal bővült az egy évvel korábbihoz képest. 2017 során a háztartások fogyasztása 1,1, a bruttó állóeszköz-felhalmozás 2,4%-kal növekedett, ugyanakkor a kormányzati fogyasztási kiadások gyakorlatilag stagnáltak (+0,1%). A japán gazdaság termékei és szolgáltatásai iránti külső kereslet élénkült, az export volumene 6,8%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. Ezzel összhangban 2017-ben az ipari termelés 4,4%-kal

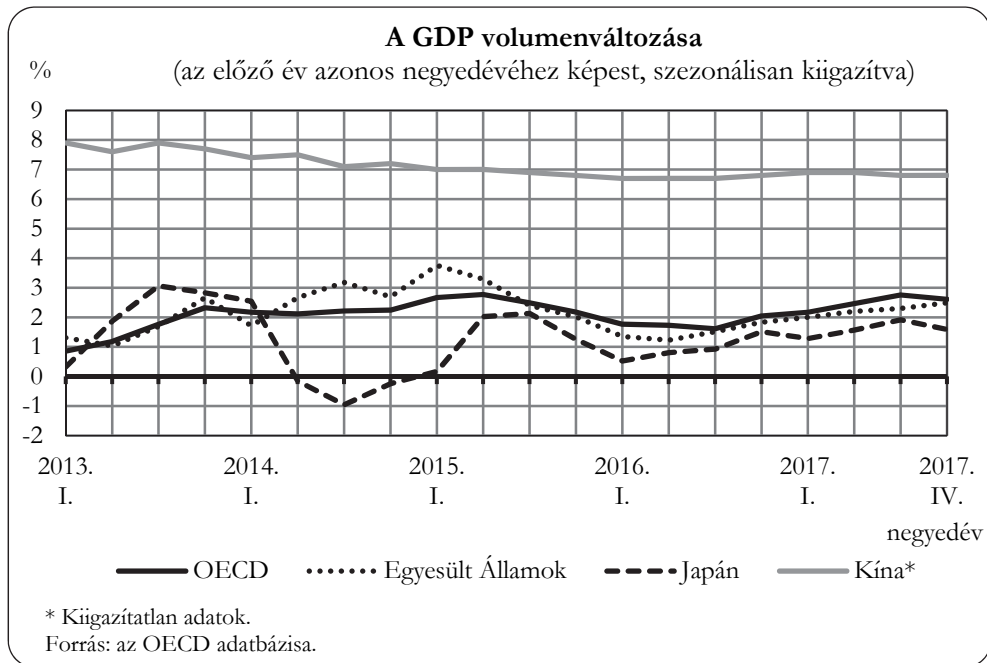
¹¹ Az Európai Központi Bank középtávú célként 2% körüli inflációs szint elérését határozta meg.

¹² Szezonálisan kiigazított adatok szerint.

¹³ Szezonálisan kiigazított adatok szerint.

emelkedett. A japán gazdaságpolitika középpontjában – az alapkamat változatlansága mellett – továbbra is a likviditás bővítése állt, ezzel párhuzamosan 2017-ben a fogyasztói árak átlagosan 0,5%-kal meghaladták az egy évvel korábbit.

3. ábra

2016 utolsó két hónapjában az **euró** az elmúlt 15 év leggyengébb **árfolyamszintjén** mozgott az amerikai dollárral szemben, innen 2017. szeptemberig – kisebb hullámozás mellett – számottevően felértékelődött. Szeptemberben az euró a megelőző két és fél év legerősebb árfolyamszintjét érte el. Az amerikai dollár annak ellenére gyengült, hogy az Egyesült Államok gazdasága fellendült. Egy euróért 2017-ben átlagosan 2,1%-kal több amerikai dollárt kellett fizetni az egy évvel korábbihoz viszonyítva. 2017-ben a **forint átlagárfolyama** az euróval és az amerikai dollárral szemben egyaránt erősödött: a hazai fizetőeszköz az euróval szemben – 302 és 315 forintos euróárfolyam-ingadozás mellett – 0,7, az amerikai dollárral szemben 2,5%-kal felértékelődött az előző évihez viszonyítva.

2. tábla

Árfolyamok, 2017

Megnevezés	Árfolyam					Átlagárfolyam	
	időszak elején	minimum értéke	maximum értéke	időszak végi		értéke	változása az előző évhez képest, %
				értéke	változása az előző évhez képest, %		
Forint/amerikai dollár	295,06	252,77	297,38	258,82	-11,9	274,27	-2,5
Forint/euró	309,40	302,84	314,62	310,14	-0,3	309,21	-0,7
Amerikai dollár/euró	1,0465	1,0385	1,2060	1,1993	13,8	1,1297	2,1
Brent (amerikai dollár/hordó)	55,05	43,98	66,80	66,73	21,4	54,12	24,0

Forrás: Eurostat, Magyar Nemzeti Bank, U.S. Energy Information Administration.

2017 folyamán a globális **nyers- és alapanyagpiacokat** az árszínvonal emelkedése jellemezte, ami hozzájárult a termelői árak emelkedéséhez a nemzetgazdaságok többségében, így hazánkban is. Az Európában irányadó **Brent** árát jellemző, 2016 januárja óta tartó emelkedő tendencia 2017 elején megállt, annak ellenére, hogy 2016. november végén az OPEC-tagállamok¹⁴ megállapodtak a kitermelés visszafogásában, amihez a szervezeten kívüli országok (például Oroszország) is csatlakoztak. A Brent hordónkénti ára 2017 januárjában és februárjában 55 dolláros szint körül mozgott, március-júniusban – nagyobb hullámzások mellett – csökkenő tendenciát mutatott. 2017 júliusától a kőolaj erőteljesen drágult, ehhez az OPEC-megállapodás fenntartása és az amerikai dollár gyengülése egyaránt hozzájárult. 2017 végén egy hordó olajért 66,73 dollárt fizettek, ennél magasabb szinten több mint három éve nem járt a kőolaj ára. 2017-ben a Brent piaci átlagára (54,12 dollár/hordó) összességében 24%-kal magasabban mozgott az egy évvel korábbi alacsony szintnél. (A világpiacon folyamatokkal összhangban a hazai üzemanyagárak fogyasztói ára 2017-ben 7,2%-kal emelkedett az előző évihez képest.)

Az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Szervezete (FAO) **globális élelmiszerár-index**¹⁵ értéke 2017-ben 8,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbi, alacsony bázist. Az alindexek közül a legnagyobb mértékben (31%-kal) a tejtermékek ára nőtt az egy évvel korábbihoz képest. (Ezzel párhuzamosan a tej hazai felvásárlási ára

¹⁴ Az OPEC a Kőolaj-exportáló Országok Szervezetének rövidítése.

¹⁵ A FAO az élelmiszerár-indexen belül alindexeket tesz közzé a gabonafélék, az olajok, a cukor, a tejtermékek, valamint a húskészítmények árváltozásáról. Az indexeket 55 nyersanyag áralakulása alapján állítják össze, és havonta jelentetik meg.

is számottevően, 28%-kal emelkedett az egy évvel korábbi, alacsony bázishoz viszonyítva.) Az olajok, a gabonafélék, valamint a húskészítmények ára szintén nőtt (3,1, 3,2, illetve 8,9%-kal). A 2017 márciusa óta tartó nagymértékű árzuhanás következtében a cukor átlagára 2017-ben 11%-kal alacsonyabb volt az egy évvel korábbi, magas bázisnál. A cukorár alakulására a kedvező terméskilátások mellett a jelentős termelőnek számító Brazília devizájának leértékelődése és a visszafogottabb kínai import is hatással volt. (A világpiaci folyamatokkal összhangban a cukor hazai fogyasztói átlagára 2017 január–szeptemberében lassuló ütemben emelkedett, október óta pedig csökkent az egy évvel korábbi, magas bázishoz képest.)

Külkereskedelem

A **külkereskedelmi termékforgalomban 2017-ben** – az első becslés szerint – a kivitel **értéke** 100,8 milliárd eurót tett ki, 8,4%-kal nagyobb összeget, mint 2016-ban. A behozatal értéke 92,5 milliárd euró volt, 11%-kal több, mint egy évvel korábban. A növekedési ütem exportban az elmúlt hat, importban az elmúlt hét év során a legjelentősebb volt. Külkereskedelmünk az évet 8,2 milliárd eurós aktívummal zárta, ami a mérleg 1,5 milliárd eurós romlását jelenti az egy évvel korábbi – azt megelőzően nem tapasztalt nagyságú – többletkeh képest.

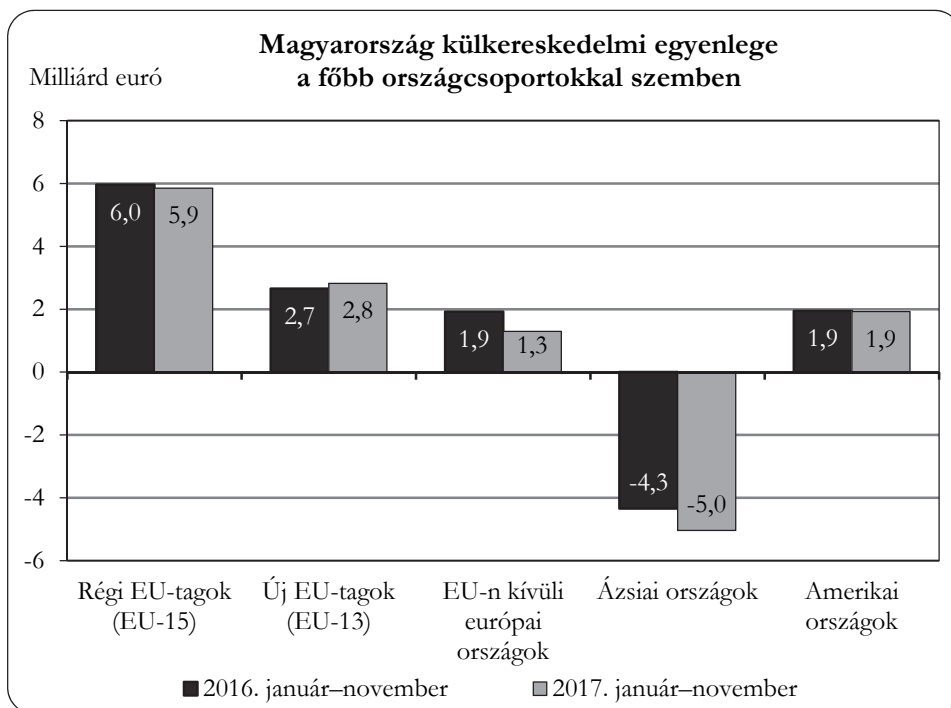
A részletesen feldolgozott, **2017. január–novemberi** adatok szerint a külkereskedelmi termékforgalom **volumene** exportban 6,3, importban 8,7%-kal bővült 2016 azonos időszakához viszonyítva. (A kivitel értéke január–novemberben 93,3 milliárd, a behozatalé 85,6 milliárd euró volt.)

2017. január–novemberben a forgalom **forintban mért árszínvonala** nőtt, a 2016. azonos időszakihoz képest kivitelben 1,6, behozatalban 2,1%-kal. Az importáraknak az exportét meghaladó mértékű növekedése hatására a **cserearány** 2017 első tizenegy hónapjában kedvezőtlenül alakult, a romlás mértéke 0,5% volt. A **forint** az első tizenegy hónap átlagában az euróhoz képest 0,8, a dollárhoz viszonyítva 1,7%-kal erősebb volt, mint 2016 ugyanezen időszakában.

A január–novemberi adatok alapján exportunk négyötödét, importunk több mint háromnegyedét az **Európai Unió tagországaival** bonyolítottuk le. Ebben a viszonylatban a forgalom euróértéke az átlagostól kissé elmaradó mértékben bővült, a változás mértéke exportban 8,4, importban 9,5% volt 2016. január–novemberhez képest. A tagországokkal folytatott külkereskedelmünkben 8,7 milliárd eurós aktívum keletkezett az első tizenegy hónap során, amely összeghez képest a mérleg változása nem volt számottevő nagyságú. Az összes termékforgalom 56%-át a régi tagállamokkal (EU-15) bonyolítottuk le, ebben a viszonylatban külkereskedelmünk euróértéke az

uniós átlagtól némileg elmaradó ütemben nőtt, kivitelben 7,6, behozatalban 8,9%-kal. A velük folytatott kereskedelem mérlege 5,9 milliárd eurós többletet mutat. A 2004 óta csatlakozott 12 új tagország viszonylatában a forgalom mintegy tizedével bővült. Ebben a relációban is aktívum keletkezett, amelynek összege 2,8 milliárd euró volt.

4. ábra

Külkereskedelmünkben az új EU-tagok és az **Európai Unió kívüli országok** részesedése megegyezett a január–novemberi időszak során (22–22%). Az utóbbi országcsoporttal folytatott kereskedelmünk dinamikája meghaladta az uniósét, a kivitel euróértéke 11, a behozatalé 21%-kal nőtt. Az egyenleg ebben a fő relációban számottevően romlott, a 943 millió eurós passzívum az egy évvel korábbi mérlegnél 1,6 milliárd euróval kedvezőtlenebb. A mérlegromlás legnagyobb részben az ázsiai, illetve az Európai Unió kívüli európai országokkal lebonyolított áruforgalom alakulásával magyarázható, amelyek egyenlege 698 millió, valamint 627 millió euróval vált kedvezőtlenebbé. Utóbbi relációban az egyenleg változása alapvetően az energiahordozó-importtal hozható összefüggésbe, aminek értéke – részben a világpiaci árak emelkedése miatt – közel másfélszeresére nőtt az év első tizenegy hónapjában, azok után, hogy 2013. január–november és 2016 ugyanezen időszaka között 5,7 milliárd euróról 2,2 milliárd euróra zsugorodott.

3. tábla

**A külkereskedelmi termékforgalom alakulása országcsoportok szerint,
2017. január–november**

(%)

Országcsoport	Kivitel			Behozatal		
	volumen- index	érték- index ^{a)}	megoszlás ^{a)}	volumen- index	érték- index ^{a)}	megoszlás ^{a)}
	2016. január– november=100,0			2016. január– november=100,0		
<i>Európai Unió (EU-28)</i>	<i>106,0</i>	<i>108,4</i>	<i>79,5</i>	<i>107,1</i>	<i>109,5</i>	<i>76,6</i>
Régi tagállamok (EU-15)	106,0	107,6	56,8	107,2	108,9	55,1
Új tagállamok (EU-13)	106,2	110,5	22,7	106,9	111,1	21,5
<i>EU-n kívüli országok</i>	<i>107,6</i>	<i>110,8</i>	<i>20,5</i>	<i>114,4</i>	<i>120,6</i>	<i>23,4</i>
Ebből:						
EU-n kívüli európai országok	..	116,7	8,9	..	135,0	8,2
Ázsiai országok	..	110,4	5,8	..	113,0	12,2
Amerikai országok	..	105,3	4,5	..	111,1	2,7
Összesen	106,3	108,9	100,0	108,7	111,9	100,0

^{a)} Euróadatokból számítva.

A külkereskedelmünk több mint felét kitevő **gépek és szállítóeszközök** esetében az export volumene 4,4%-kal, az áruфőcsoportok¹⁶ közül a legkisebb mértékben nőtt, az importé pedig 8,8%-kal meghaladta a 2016. január–novemberit. Exportban és a két forgalmi irány összegéből előálló teljes külkereskedelmünkben a legnagyobb forgalmat a közúti járművekből, a második legjelentősebb értékű kereskedelmet a villamos gép, készülék és műszerekből bonyolítottuk le. (Az importtranszor első két helyén is ez a két csoport szerepel, azonban ebben az irányban a nagyobb forgalom a villamos gép, készülék és műszereket illetően valósult meg.) Ezeknek a termékcsoportoknak az euróban számított külkereskedelme ugyanakkor az átlagostól jellemzően elmaradó mértékben bővült, kivételt csupán a villamos gép, készülék és műszerek importja jelent, ami január–novemberben 12%-kal több volt az egy évvel korábbinál. Az energiafejlesztő gépek és berendezések exportértéke 1,0%-kal mérséklődött, ennek révén forgalmuk 8,4 milliárd eurót tett ki. Importban az általános rendeltetésű ipari gépek forgalma 1,6%-kal bővült, értékük január–novemberben 5,2 milliárd euró volt. Ez utóbbin kívül valamennyi gépjellegű árucsoport behozatala nagyobb mértékben nőtt, mint kivitele. Az áruфőcsoportok közül egyedül a gépek és szállítóeszközök külkereskedelmének forintárszínvonala nem nőtt. Exportjukat lényegében az egy évvel

¹⁶ Az elemzésben alkalmazott termékcsoportosítás a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően az ENSZ terméknómenklatúrája (Standard International Trade Classification, Rev. 4, röviden: SITC) szerint történt. A nómenklatúra a legmagasabb aggregátsági szinten 5 áruфőcsoportra bontja a termékforgalmat, a részletesebb bontás 10 áruфéjezetet, illetve 66 árucsoportot különböztet meg.

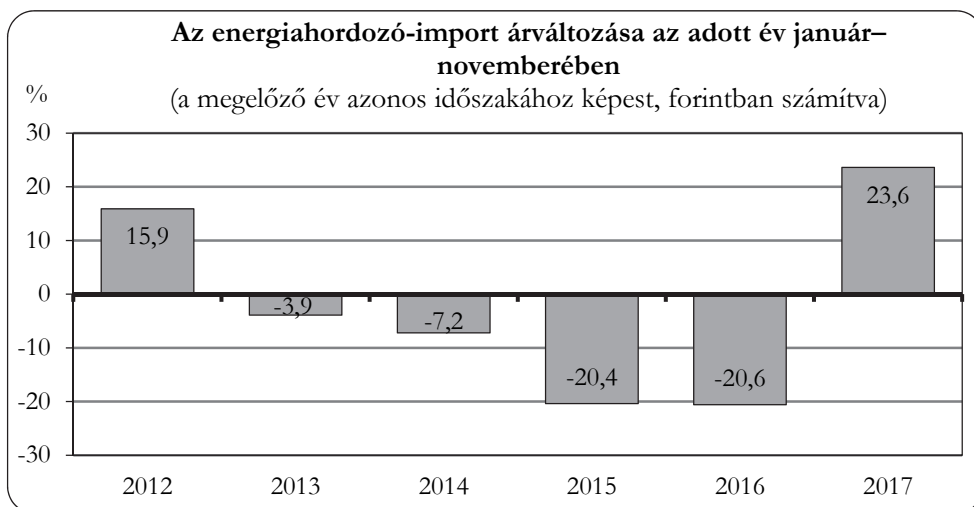
korábbival megegyező, importjukat pedig 1,1%-kal alacsonyabb áron bonyolítottuk le, ami mintegy egy százalékponttal csökkentette a cserearányromlás mértékét.

A külkereskedelmünk valamivel több mint egyharmadát jelentő **feldolgozott termékek** volumene a forgalom mindkét irányában 8,4%-kal meghaladta a 2016. első tizenegy havit. Az idetartozó csoportok közül a legnagyobb értékű árumozgás a forgalom mindkét irányában a gyógyszer és gyógyszerészeti termékekből valósult meg, amelyek folyó áron, euróban számított kereskedelme mintegy 9%-kal emelkedett. Hasonló mértékű bővülés következett be az egyéb fémtermékek importjában, közel 14%-kal nőtt viszont az egyéb feldolgozott termékek behozatala, valamint a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele.

2017. január–novemberben az **élelmiszerek, italok, dohánytermékek** exportvolumene 7,8, az import 6,3%-kal nőtt 2016 azonos időszakához képest. Kivitelben a gabona és gabonakészítmények euróban számított értéke 28%-kal növekedett, túlnyomórészt a kukorica-, valamint a búzaexport bővülése miatt. Behozatalban hasonló mértékben, 26%-kal nőtt a hús és húskészítmények forgalma, az élő állatokra pedig 41%-os növekedés adódott.

Az **energiahordozók** változatlan áron számított behozatala 12, kivitele 21%-kal emelkedett 2016 január–novemberéhez képest, miáltal kizárólag ennek az áruőcsoportnak a növekedési üteme volt két számjegyű. Az áralakulást illetően is hasonló volt a helyzet, az energiahordozók forintban számított árszínvonala a forgalom mindkét irányában 24%-kal nőtt. A drágulás ellenére a behozatal árszintje 30, a kivitelé 23%-kal még mindig alacsonyabb volt, mint az öt évvel korábbi, miután 2013–2016-ban tapasztalt jelentős áresést az idei folyamatok csak részben ellensúlyozták.

5. ábra

Az energiahordozók áremelkedése számottevő mértékben járult hozzá a cserearány 2016. január–novemberi időszakhoz képest bekövetkezett romlásához, ami azzal magyarázható, hogy kereskedelmük a behozatalunkból lényegesen nagyobb arányban részesedik, mint a kivitelből (7,7, illetve 2,5%-kal), következésképpen árszínvonaluk változása jobban befolyásolja a teljes import árváltozását, mint az exportét. Az energiakereskedelem áralakulása 1,0 százalékponttal rontotta a teljes forgalom cserearányát, miután a másik négy áruфőcsoportot illetően összességében 0,5%-os cserearány-javulás alakult ki.

A legnagyobb forgalmú energiajellegű csoportot a kőolaj és kőolajtermékek jelentették, amelyek euróadatokból számított behozatala 30, kivitele 48%-kal nőtt. A természetes és mesterséges gáz importértéke 52, a villamos energiáé 42%-kal meghaladta a 2016. első tizenegy havit.

4. tábla

**A külkereskedelmi termékforgalom alakulása áruфőcsoportok szerint,
2017. január–november**

(%)

Árufőcsoport	Kivitel			Behozatal		
	volumen- index	értékindex ^{a)}	megoszlás ^{a)}	volumen- index	értékindex ^{a)}	megoszlás ^{a)}
	2016. január– november=100,0			2016. január– november=100,0		
Élelmiszerek, italok, dohány	107,8	110,9	7,2	106,3	112,2	5,4
Nyersanyagok	109,8	116,1	2,4	109,3	119,1	2,2
Energiahordozók	121,3	152,0	2,5	111,6	139,2	7,7
Feldolgozott termékek	108,4	112,4	32,3	108,4	111,5	36,5
Gépek és szállítóeszközök	104,4	105,1	55,7	108,8	108,5	48,2
Összesen	106,3	108,9	100,0	108,7	111,9	100,0

^{a)} Euróadatokból számítva.

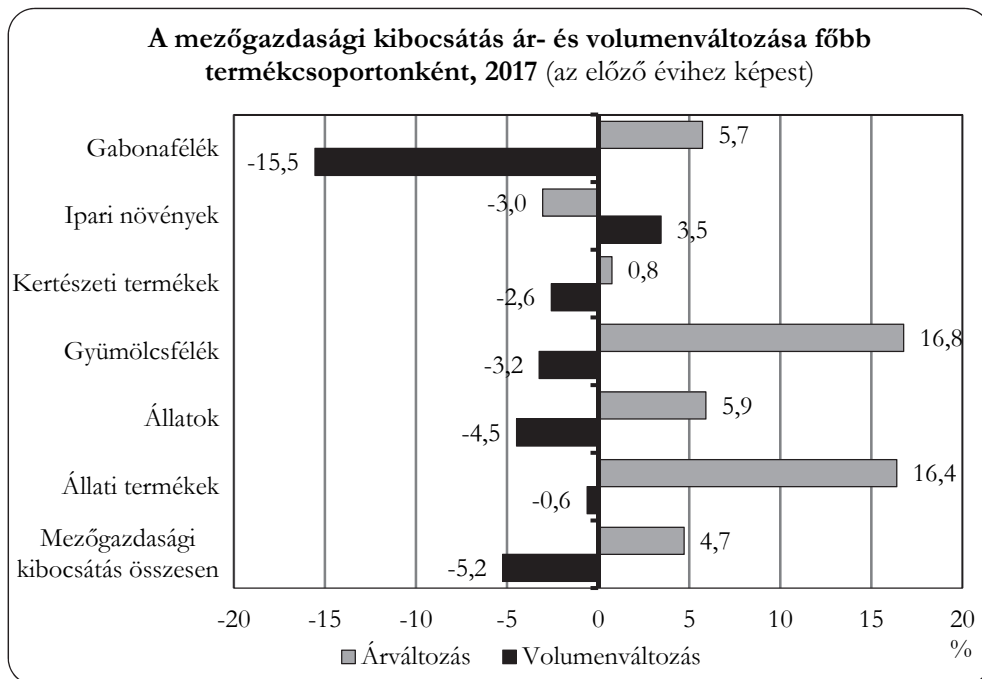
*Ágazati teljesítmények***Mezőgazdaság**

A mezőgazdasági számlák rendszerének második becslése szerint 2017-ben a mezőgazdaság teljes **kibocsátásának volumene** az egy évvel korábbihoz képest 5,2%-kal csökkent, az árak 4,7%-os emelkedése mellett. A volumen- és árváltozás eredményeként a mezőgazdasági ágazat **kibocsátásának értéke** folyó alapáron 0,8%-kal kevesebb lett, és megközelítette a 2 568 milliárd forintot. A teljes kibocsátásból a növénytermesztés 58, az állattenyésztés 34%-kal részesedett, a fennmaradó részt pedig mezőgazdasági szolgáltatások és másodlagos tevékenységek adták.

A növénytermesztés kibocsátásának volumene 7,1, ezen belül a gabonaféléké összességében 16%-kal maradt el a 2016. évitől. A három legfontosabb gabonanövényünk a búza, a kukorica és az árpa kibocsátása egyaránt csökkent, legnagyobb mértékben (22%-kal) a kukoricáé. A főbb termékcsoportok közül csak az ipari növények kibocsátása nőtt (3,5%-kal), elsősorban a napraforgó és a repce volumenbővülésének hatására. A takarmánynövények, a kertészeti termékek és gyümölcsfélék kibocsátása is mérséklődött, a burgonyáé pedig jelentősen (18%-kal) visszaesett.

Az élő állatok kibocsátása 4,5, az állattenyésztés teljes termelési volumene 3,4%-kal alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál. A szarvasmarha-kibocsátás stagnált, a baromfi- és a sertéskibocsátás kevesebb lett. Az állati termékek közül a tej volumene kismértékben csökkent, a tojásé nem változott.

6. ábra

A termékek előállítására és a szolgáltatások nyújtására fordított folyó termelőfelhasználás volumene egy év alatt minimálisan nőtt. A **bruttó hozzáadott érték** (a kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbözete) előző évi áron 13%-kal visszaesett. A termelési tényezők jövedelme 0,5, a vállalkozói jövedelem 5,2%-kal kevesebb lett az egy évvel korábbinál, a mezőgazdaság éves munkaerőegységben kifejezett munkaerő-felhasználása pedig 1,9%-kal mérséklődött. A mezőgazdasági jövedelmek és változásainak mérésére az Eurostat által leggyakrabban használt mutató, a termelési tényezők munkaerőegységre jutó reáljövedelme („A” mutató) 1,4%-kal alacsonyabb lett.

Előzetes adatok szerint 2017-ben az **unió** teljes mezőgazdasági **kibocsátási értéke** folyó alapáron 427 milliárd euró volt, 5,0%-kal több, mint egy évvel korábban. A **kibocsátás volumene** összességében 0,5%-kal emelkedett, ezen belül növénytermesztésé 1,0%-kal nőtt, az állattenyésztésé lényegében nem változott (–0,1%). A gabonafélék kibocsátása 2,5 az ipari növényeké 9,8%-kal lett több, miközben a gyümölcsöké 2,4%-kal csökkent, a boré pedig csaknem 10%-kal visszaesett. A szarvasmarha, a baromfi, valamint az állati termékek közül a tej és a tojás kibocsátása is bővült, ugyanakkor a sertésé elmaradt az egy évvel korábbitól.

2017-ben az Európai Unióban az egy teljes munkaidős dolgozóra jutó, mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem (az „A” mutató) átlagosan 8,5%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva. A mutató értéke Észtországból és Dániában emelkedett a legnagyobb mértékben, és Finnországból, valamint Szlovéniában csökkent a leginkább.

Az időjárás 2017-ben nem kedvezett a növénytermesztésnek, ami elsősorban az őszi betakarítású szántóföldi növényeknek a 2016-os rekordévtől elmaradó terméseredményeiben mutatkozott meg. Az őszi vetések elvégzését a 2016 októberében lehulló sok csapadék hátráltatta, ezért csak október végén, november elején tudták megkezdeni a munkákat. Ezt követően a 2017. január–februári hideg nehezítette a növények fejlődését, amit áprilisban újabb fagyok, nyáron pedig forró, aszályos időjárás követett. Ennek ellenére a termésátlagok javarészt meghaladták 2012–2016 átlagát.

5. tábla

A fontosabb szántóföldi növények terméseredményei, 2017*

Növény	Termésmennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna	2012–2016 átlaga = 100,0%	2016 = 100,0%	kg/hektár	2012–2016 átlaga = 100,0%	2016 = 100,0%
Búza	5 237	103,6	93,5	5 440	115,2	101,5
Kukorica	6 811	94,1	78,0	6 890	110,1	79,9
Napraforgó	1 996	127,4	106,4	2 870	111,7	96,3
Repcemag	939	148,5	101,5	3 100	103,2	86,0
Cukorrépa	1 143	115,0	102,0	61 420	104,3	87,6
Lucernaszéna	945	147,6	97,1	4 900	108,8	95,9

*Előzetes adatok.

Előzetes adatok szerint a főbb ipari növények kivételével a fontosabb **szántóföldi növények** 2017. évi termésmennyisége elmaradt a 2016. évitől. Gabonából 7,8%-kal kisebb területről 16%-kal kevesebb, közel 14 millió tonna került a magtárakba. A búza betakarított mennyisége 6,5%-kal csökkent, ugyanakkor termésátlaga megközelítette az 1988. évi rekordhozamot. A rendkívül csapadékhiányos, meleg nyarat leginkább a kukorica sínylette meg, amelyből az előző évinél 22%-kal kevesebbet takarítottak be. Bár napraforgóból, repceből és cukorrépából – jelentős területnövekedésük mellett – 6,4, 1,5, illetve 2,0%-kal többet gyűjtöttek be a szántókról, viszont az átlaghozamaikon észrevehető volt az időjárás kedvezőtlen hatása. Lucernaszénából a 2016. évi kiemelkedő termésmennyiséghez képest valamivel (2,9%-kal) kevesebbet kaszáltak le, de 2012–2016 átlagánál közel másfélszer többet. A burgonyatermesztés visszaszorulása

hosszabb ideje tartó folyamat, 2017-ben az előző évi termés háromnegyedét, 320 ezer tonnát vittek a tárolókba.

A főbb haszonállatok közül a **szarvasmarha-állomány** nagysága 2010 óta folyamatosan nő, egyedszámuk 2017. december 1-jén 18 ezerrel meghaladta az egy évvel korábbit, és megközelítette a 870 ezret. Az elmúlt évek jelentős állománygyarapodását elsősorban az egyéni gazdaságok húshasznú tehéntartásának bővülése okozta. A tehénállomány egy év alatt összességében 12 ezerrel, 395 ezerre nőtt. Ezzel szemben a **sertésállomány** a háztáji tartás visszaszorulásával évről évre csökken. Az állattartók 2017 végén sertésből 37 ezerrel, anyakocákból 5,8 ezerrel kevesebbet tartottak, mint egy évvel korábban. A közel 32 milliós **tyúkállomány** 183 ezerrel, a valamivel több mint egyharmadukat kitevő tojóké 252 ezerrel kevesebb lett, mint 2016 végén. **Juhokból** 5,8 ezer egyeddel, anyajuhokból 9,4 ezerrel többet istállóztak.

6. tábla

Állatállomány, december 1.

(ezer)

Állat	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Szarvasmarha	760	782	802	821	852	870
Sertés	2 989	3 004	3 136	3 124	2 907	2 870
Juh	1 185	1 214	1 185	1 190	1 141	1 146
Baromfi	38 546	37 900	38 599	40 334	40 185	40 633
Ebből: tyúk	30 075	29 474	30 521	32 432	32 027	31 844
lúd	1 189	1 631	1 027	1 023	1 257	1 189
kacsa	4 484	4 265	4 295	4 028	4 033	4 695
pulyka	2 798	2 530	2 756	2 851	2 868	2 905

Ipar

Hazánk gazdasági teljesítményét az ipar számottevően meghatározza. A gazdasági szerkezetet tekintve az ipar (feldolgozóipar, energiaipar, bányászat) jelentős súllyal rendelkezik: 2017 I–III. negyedévében 26,8%-kal részesedett a bruttó hozzáadott értékből. Az egy évvel korábbihoz képest hazánk iparosodottsága valamelyest (0,3 százalékponttal) mérséklődött.

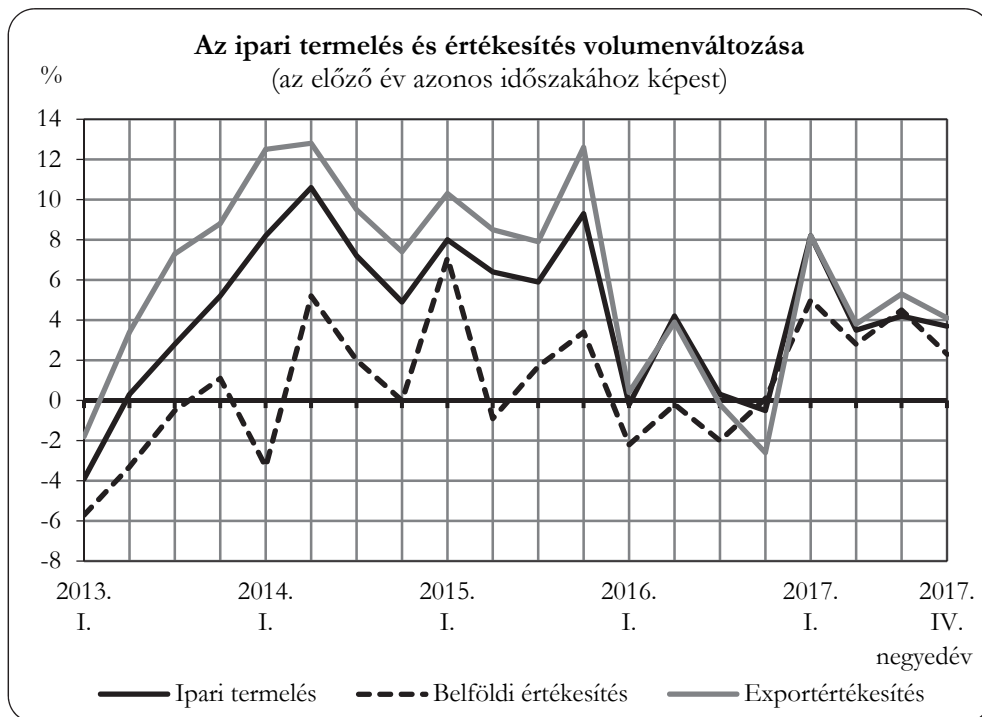
2017 decemberében, több havi emelkedést követően az ipari termelés¹⁷ volumene 0,5%-kal kisebb lett a megelőző év azonos időszakához képest. Munkanaphatástól

¹⁷ Az ipar összesen adata a teljes iparra, az iparon belüli adatok a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körére vonatkozik.

megtisztítva a kibocsátás 4,5%-kal emelkedett. (2017 decemberében kettővel kevesebb munkanap volt, mint 2016. decemberben.) A belföldi és a külföldi értékesítés volumene egyaránt csökkent, előbbi 0,7, utóbbi 1,9%-kal. Az iparon belül a feldolgozóipar termelése 0,5, az energiaiparé 1,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A három legjelentősebb feldolgozóipari ág közül a járműgyártásban 4,6%-kal többet, az élelmiszeriparban 0,5, az elektronikai iparban – több mint egy évnyi folyamatos emelkedés után – 1,4%-kal kevesebbet termeltek. A legjelentősebb növekedés (16%) a gyógyszergyártásban következett be.

Az **előző hónaphoz képest** a szezonális és munkanaptényezővel kiigazított ipari kibocsátás volumene a novemberi csökkenést követően decemberben 1,2%-kal emelkedett.

7. ábra

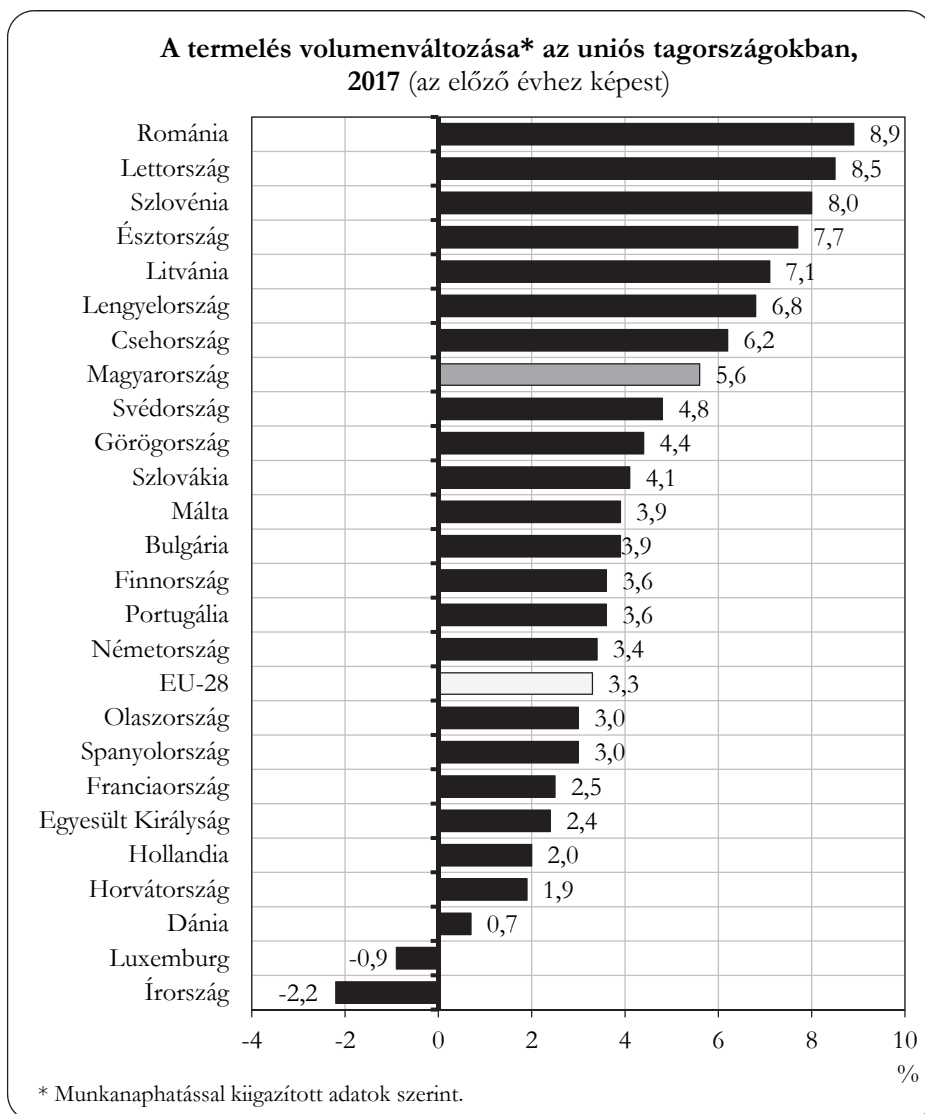

Uniós összehasonlításban¹⁸ hazánk ipari kibocsátásának volumenbővülése meghaladta az EU-28 ipari átlagát. Uniós szinten az ipari termelés volumene 2017 minden hónapjában emelkedett, összességében a kibocsátás 2017-ben 3,3%-kal nőtt a

¹⁸ Munkanaphatással kiigazított adatok szerint. Ausztria, Belgium és Ciprus esetében az adatok nem álltak rendelkezésre. Forrás: az Eurostat adatbázisa.

2016. évihez képest. Ennek köszönhetően az EU-28 ipari termelése először haladta meg a gazdasági-pénzügyi válságot megelőző 2008. évi szintet.

8. ábra

A hazánk legfontosabb külgazdasági partnerének számító Németország ipara 2017-ben – az uniós átlaghoz hasonló mértékben – 3,4%-kal bővült a 2016. évihez viszonyítva. A visegrádi országok mindegyikében az uniós átlagot meghaladó mértékben emelkedett a kibocsátás, a növekedési ütem – hazánkhoz hasonlóan – Csehországban és Lengyelországban az egy évvel korábbinál dinamikusabb volt.

2017-ben a hazai **ipari termelés** volumene 4,8%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A növekedéshez a belső és a külső kereslet egyaránt hozzájárult, ezzel párhuzamosan az értékesítésen belül a külföldi eladások aránya (64,7%) gyakorlatilag változatlan maradt, az ipar exportkitettsége ezáltal rekordszinten maradt.

A 2016. évi 0,3%-os emelkedést követően az **exporteladások** volumene 2017-ben 5,3%-kal nőtt az előző évhez képest. A járműgyártás és az elektronikai ipar együttesen a külföldi eladások nagyjából felét adták, előbbi exportvolumene 1,2, utóbbié 8,4%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Az ipari értékesítés több mint egyharmadát adó **belföldi eladások** – az egy évvel korábbi 1,1%-os csökkenés után – 2017-ben 3,6%-kal bővültek. Az élelmiszeripari hazai értékesítés volumene 1,9%-kal növekedett.

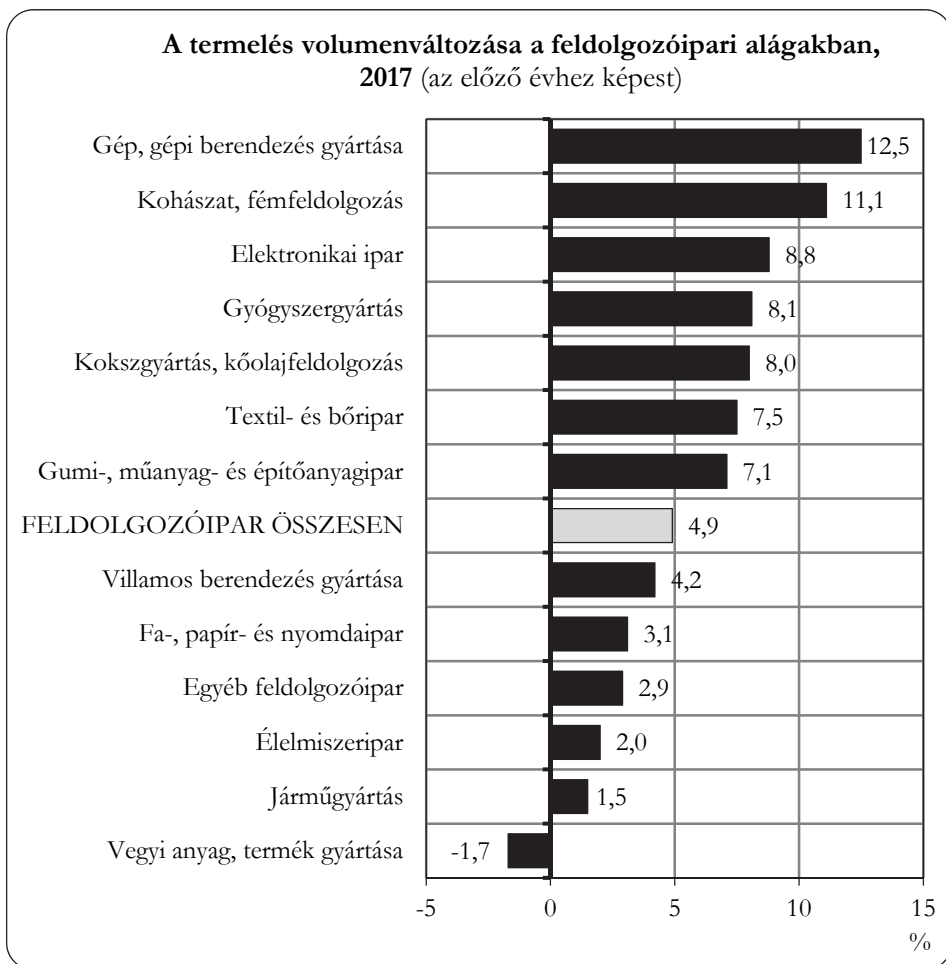
2017-ben az ipari területek közül a termelés 95%-át adó **feldolgozóiparban** 4,9, a csekély súlyt képviselő **bányászatban** 24%-kal emelkedett a kibocsátás volumene, az **energiaiparban** ugyanakkor gyakorlatilag stagnált (–0,1%).

2017-ben – a vegyi anyag, termék gyártása kivételével – mindegyik feldolgozóipari ág termelése emelkedett, a legnagyobb mértékben (12%) a **gép, gépi berendezés gyártásáé**. A feldolgozóipari termelésnövekedéshez szintén jelentősen hozzájárult a 11%-kal bővülő **kohászat, fémfeldolgozás**, amelynek kibocsátása 2016 novembere óta folyamatosan emelkedik. A szinte teljes egészében külpiacon termelő **elektronikai ipar** kibocsátása 8,8%-kal nőtt, amihez nagymértékben hozzájárult az elektronikus fogyasztási cikkek és a híradástechnikai berendezés gyártásának bővülése (13, illetve 12%). A szintén elektronikai iparhoz tartozó, jellemzően a járműipari cégeknek beszállító elektronikai alkatrész, áramköri kártya gyártása 4,6%-kal növekedett. A feldolgozóiparon belül a legkisebb súlyúnak (1,6%) számító **textil- és bőripar** termelésvolumene 7,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, amiben jelentős szerepet játszott az erősen exportorientált textilgyártás 25%-os bővülése. Elsősorban a belföldi értékesítés növekedése miatt a **gumi-, műanyag- és építőanyag-ipar termelése** 7,1%-kal emelkedett. A részterületek közül leginkább az építőanyagipar bővült (9,4%-kal), összefüggésben a növekvő lakásépítési aktivitással, de emelkedés jellemezte az exportorientált gumiipart (5,2%) és a műanyagipart (6,6%) is. Szintén a feldolgozóipari átlagot meghaladó mértékben bővült az exportértékesítés felfutása miatt a **gyógyszergyártás** (8,1%) és az éven belül hullámozó teljesítményt nyújtó **kokszyártás, kőolajfeldolgozás** (8,0%).

A feldolgozóipar legnagyobb súlyú (29%) területének számító **járműgyártás** termelése 2017-ben hullámozóan alakult, összességében a volumen 1,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A járműipari növekedést a 6,0%-kal bővülő közúti járműalkatrész-gyártás okozta, ugyanakkor visszafogta a 3,0%-kal csökkenő közúti gépjármű-gyártás. Az utóbbi termelésalakulását befolyásolta az egy évvel korábbitól eltérő nyári leállási rend, valamint a változó termékpaletta. A feldolgozóipari termelés több mint egytizedét

adó **élelmiszeripari** kibocsátás 2,0%-kal emelkedett, ehhez számottevően hozzájárult a növényi, állati olaj gyártása és az italgyártás termelésbővülése (16, illetve 5,4%). A legnagyobbnak számító húsipar 2,9%-kal csökkent, amit alapvetően a madárinfluenza hatásai okoztak. (A baromfihús feldolgozása, tartósítása 11%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.) Az élelmiszeripari belföldi és exportértékesítés volumene közel azonos mértékben emelkedett (1,9, illetve 2,0%-kal), ezzel párhuzamosan a terület exportkitettsége 0,5 százalékponttal, 39,9%-ra mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. Az **egyéb feldolgozóipar** kibocsátása 2,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, ezt nagyrészt a 4,7%-kal bővülő bútorgyártás okozta. A **vegyi anyag, termék gyártása** 1,7%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva, miközben az exportértékesítés 11%-kal nőtt, a belföldi eladások viszont 24%-kal visszaestek.

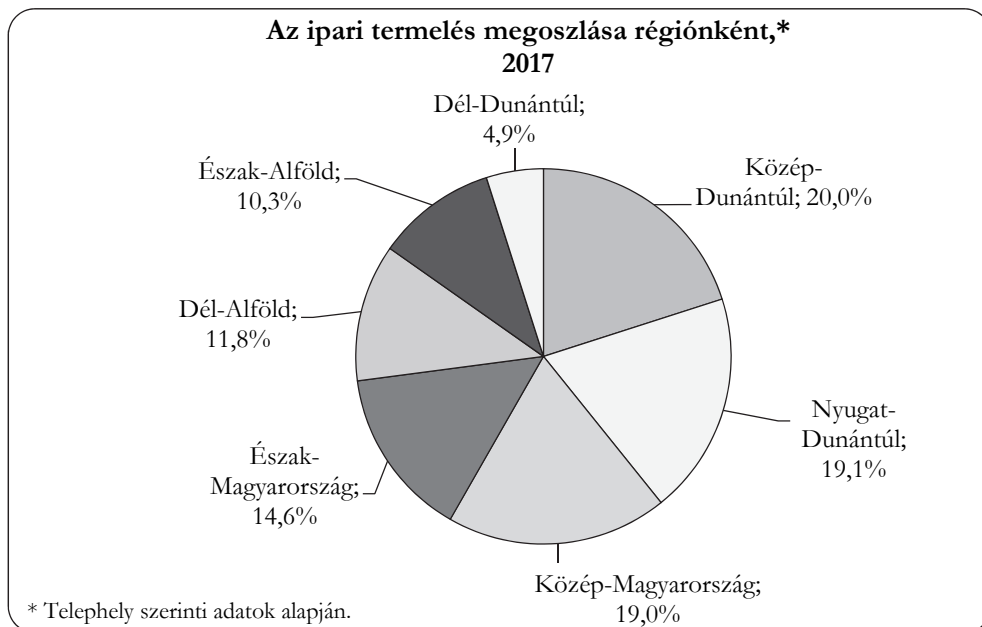
9. ábra

2017-ben a létszám-kategóriák szerint képzett vállalatcsoportok mindegyikében bővült az ipari termelés volumene. A kibocsátás közel háromnegyedét adó, erősen exportorientált (legalább 250 főt foglalkoztató) **nagyvállalatok** termelése 4,8%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A **közepes méretű vállalkozások** (50–249 fő) kibocsátása 2,8%-kal emelkedett, amit az exportértékesítés volumenének 7,2%-os növekedése eredményezett, a belföldi eladások stagnáltak. Az elsősorban hazai piacra termelő (5–49 fős) **kisvállalkozások** kibocsátása 8,2%-kal meghaladta az egy évvel korábbi, alacsony bázist. (2016-ban a kisvállalkozások 7,0%-kal kevesebbet termeltek.) Az exportorientáció a kisvállalkozások körében csökkent, a középvállalatok esetében pedig nőtt, ugyanakkor a nagyvállalatok értékesítési szerkezete lényegében nem változott a 2016. évihez viszonyítva.

A bővülő ipari kibocsátás mindegyik **régiót** egyaránt kedvezően érintette, 2017-ben leginkább Észak-Alföldön (7,7%), legkevésbé Dél-Alföldön (2,6%) nőtt a termelés a megelőző évhez képest. Közép-Magyarország, Észak-Magyarország, Észak-Alföld és Dél-Dunántúl részesedése az országos kibocsátásból kismértékben nőtt, Nyugat-Dunántúl és Dél-Alföldé ugyanakkor mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest.¹⁹

10. ábra

¹⁹ Telephely szerinti adatok alapján.

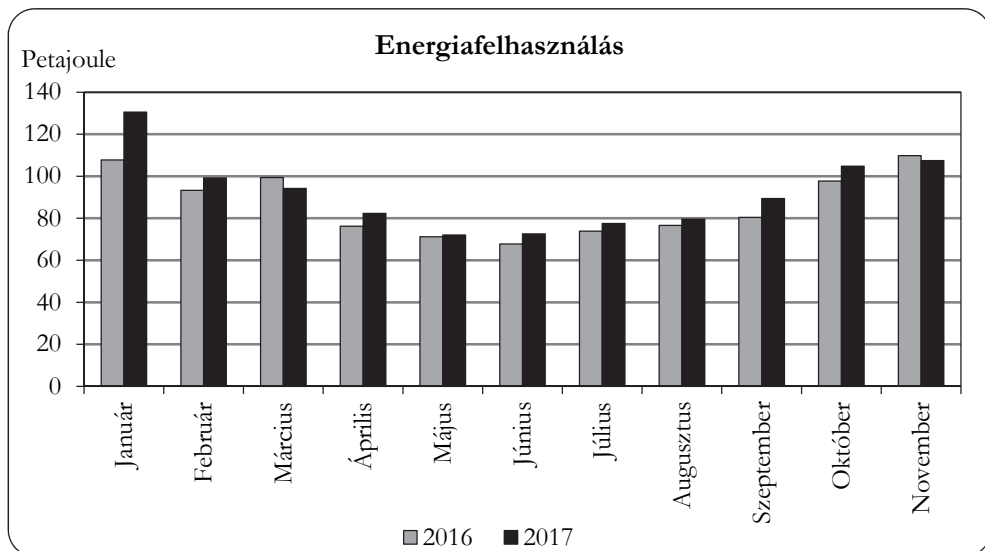
A novemberi visszaesést követően a megfigyelt feldolgozóipari ágazatok²⁰ összes **új rendelése** 2017 decemberében 2,6%-kal mérséklődött a megelőző év azonos hónapjához képest. Az új belföldi rendelések volumene 1,9%-kal nőtt, az új exportrendeléseké 2,9%-kal mérséklődött. Az összes **rendelésállomány** volumene 2017-ben végig csökkent, december végén 11%-kal elmaradt az előző év végétől. A 2017. évi ipari növekedés egyik motorjának számító elektronikai iparban a rendelésállomány 28%-kal alacsonyabb volt a 2016. decemberinél.

Energia

Az ipari termelésből 4,2%-kal részesedő **energiaipari termelés** volumene 2017-ben lényegében stagnált (–0,1%).

2017. január–novemberben az **energiafelhasználás** fokozódott: bővülő nemzetgazdasági teljesítmény mellett a hazai gazdasági szereplők 1010 petajoule (PJ) energiát használtak fel, 5,8%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. Március és november kivételével minden hónapban meghaladta a fogyasztás az egy évvel korábbit. A legtöbb energiát (131 PJ-t) januárban használtunk fel, a szokásosnál jóval hidegebb időjárás miatt 21%-kal többet mint 2016 első hónapjában. A gazdaság **relatív energiaigénye** – a GDP 3,8%-os emelkedése mellett – 2,9%-kal nőtt az I–III. negyedéves adatok alapján.

11. ábra

²⁰ A legalább 50 főt foglalkoztató ipari vállalkozások körében.

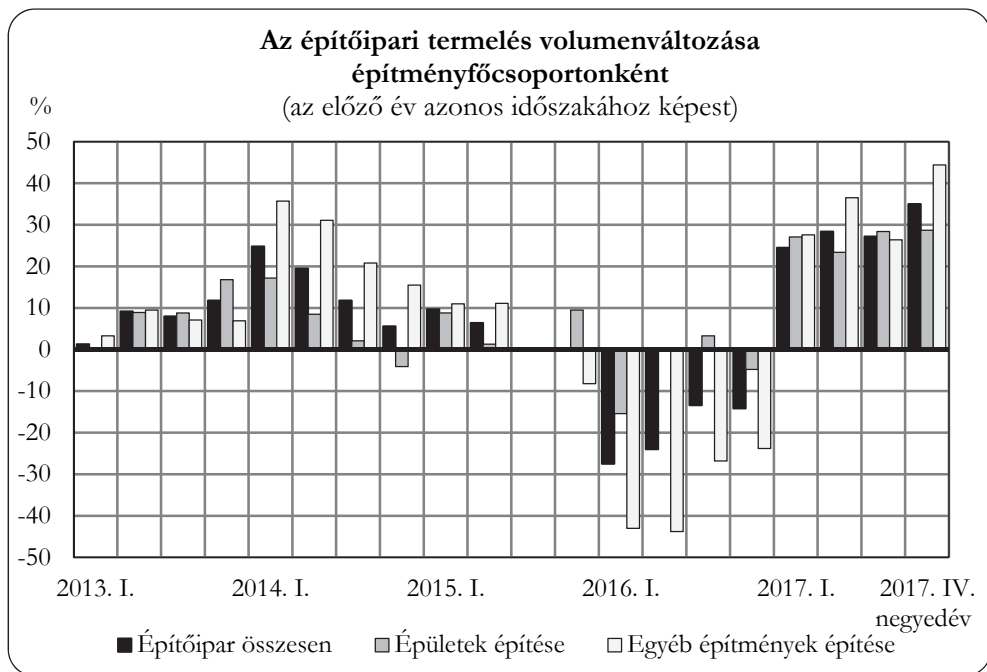
A **primer energiafelhasználás** 31%-át földgázból, 29%-át kőolaj és kőolajszármazékokból fedezte az ország. Mindkét energiahordozó alapvetően importból származik. A kizárólag hazai termelésből rendelkezésre álló nukleáris energia a felhasználás 16, a szén és széntermékek 8,7%-át adták. A fogyasztás fennmaradó 16%-át egyéb energiaforrások (például megújuló alapú energia) és a villamos energia nettó importja biztosították. Az energiaigény fedezésére szolgáló források 69%-a behozatalból, 31%-a hazai termelésből származott. Az import 29%-kal nőtt, a termelés lényegében nem változott (+0,2%) az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal több mint kilenctizedét adó fosszilis energiahordozók közül a földgáz importja 59, a kőolaj és származékaié 9,1, a szén és széntermékeké 19%-kal emelkedett. A földgáz jelentős importtöbbletének egy része készletezésre került, így a hazai tározókban lévő földgáz mennyisége november végén 37%-kal (közel 40 PJ-lal) több volt az egy évvel korábbinál.

Építőipar

Az **építőipar termelési volumene** 2017 egészében átlagosan 30%-kal bővült az előző évi, alacsony bázishoz mérten. Mindkét építményfőcsoportban jelentős volumennövekedés volt éves szinten: az épületek építésében 27, az egyéb építmények esetében 35%. (2016. évben az építőipar termelése 19%-kal csökkent.) Az **építőipar termelési értéke** 2017-ben folyó áron 2,5 ezer milliárd forintot tett ki.

Decemberben az építőipari termelés változatlan áron számolva 35%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Mindkét építményfőcsoportban bővült a termelés volumene: az épületek építésében 29, az egyéb építmények vonatkozásában 45%-kal.

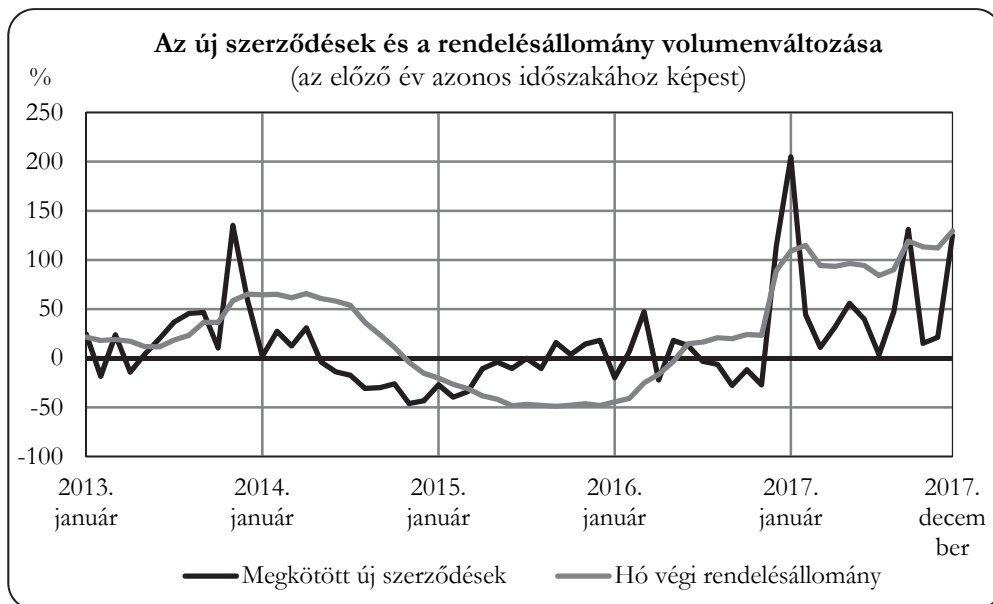
12. ábra

A megkötött **új szerződések volumene** decemberben 125%-kal magasabb volt az előző év azonos időszakánál, az épületek építésére kötöttek 4,0, az egyéb építmények építésére vonatkozóké 170%-kal nőtt. Az egyéb építmények esetében több nagy értékű szerződéskötés történt útépitésekre, vasútfejlesztésre és közműépítésekre.

A vállalkozások által kötött **új szerződések** volumene 2016 decembere óta emelkedett, **2017** minden hónapjában meghaladta az egy évvel korábbit, éves szinten 62%-kal nagyobb volumenű új szerződést kötöttek, mint 2016-ban. Az év során az épületek építésére kötött új szerződések volumene összesen 27, az egyéb építményekre kötöttek 86%-kal nőtt.

13. ábra

Az új szerződések növekedése következtében az építőipari vállalkozások 2017. december végi **szerződésállományának** volumene 130%-kal magasabb volt az egy évvel korábbinál. Az épületek építésére kötött szerződések állománya 16, az egyéb építményeké 185%-kal bővült a 2016. végihez mérten.

7. tábla

Az építőipari termelés és rendelésállomány alakulása építménycsoportonként

Építménycsoport	Termelési érték, milliárd forint	Építőipari termelés volumenindexei, %				December végi rendelésállomány, előző év decemberéhez képest, %	
		előző évhez képest		2010. évhez képest			
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Épületek építése	1 423	96,3	127,0	93,2	118,4	113,5	116,0
Egyéb építmények építése	1 071	67,0	134,8	82,5	111,2	274,3	284,5
Építőipar összesen	2 495	81,2	129,6	88,5	114,6	189,0	229,5

Lakásépítés, ingatlanforgalom

2017-ben tovább élénkült a lakásszektor. A használatba vett **új lakások száma** 14 389 volt, 44%-kal több, mint 2016-ban. Budapest kivételével minden településtípusban nőtt az épített lakások száma: a nem megyei jogú városokban 69, a községekben 65, a megyei jogú városokban pedig 51%-kal több lakás épült, mint egy évvel korábban. Budapesten 2761 új lakás épült fel, az egy évvel korábbinál 0,6%-kal kevesebb. A budapesti növekedés megtorpanását az értékesítésre és bérbeadásra épített lakások számának csökkenése okozta (8,7%).

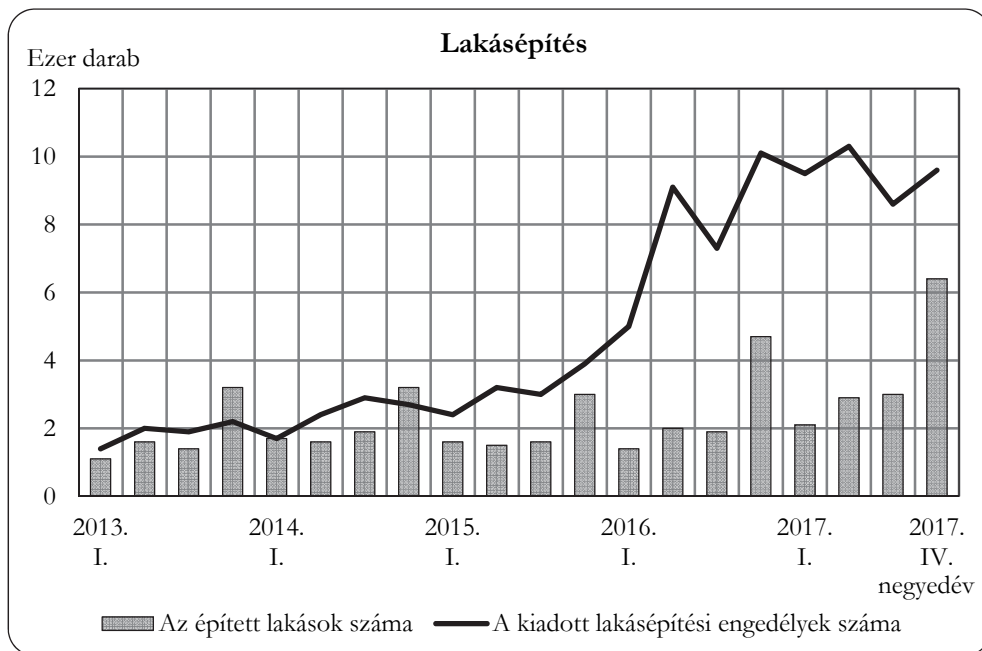
8. tábla

A használatba vett lakások számának alakulása régióként

Régió	2017		Tízezer lakosra jutó használatba vétel, darab	
	darab	2016=100,0%	2016	2017
Közép-Magyarország	6 200	128,4	16,1	20,6
Nyugat-Dunántúl	3 355	159,8	21,4	34,1
Dél-Alföld	1 182	154,9	6,1	9,5
Észak-Alföld	1 144	146,1	5,3	7,8
Közép-Dunántúl	1 122	152,4	6,9	10,6
Dél-Dunántúl	967	201,9	5,3	10,9
Észak-Magyarország	419	136,9	2,7	3,7
Összesen	14 389	144,0	10,2	14,7

A **kiadott lakásépítési engedélyek és az új lakások építésére vonatkozó egyszerű bejelentések** együttes száma 37 997 volt, ötödével több, mint 2016-ban. Számuk Budapesten több mint másfélszeresére nőtt, ellenben a községekben 27, a többi városban 9,2, a megyei jogú városokban 9,0%-kal mérséklődött az építési kedv az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva.

14. ábra

A lakásépítés továbbra is közel fele-fele arányban oszlik meg a természetes személyek és a vállalkozások között. Az újonnan épült lakóépületek között az **új családi házak** aránya 53%-ra emelkedett, a **többszintes, többlakásos** épületeké 38%-ra mérséklődött.

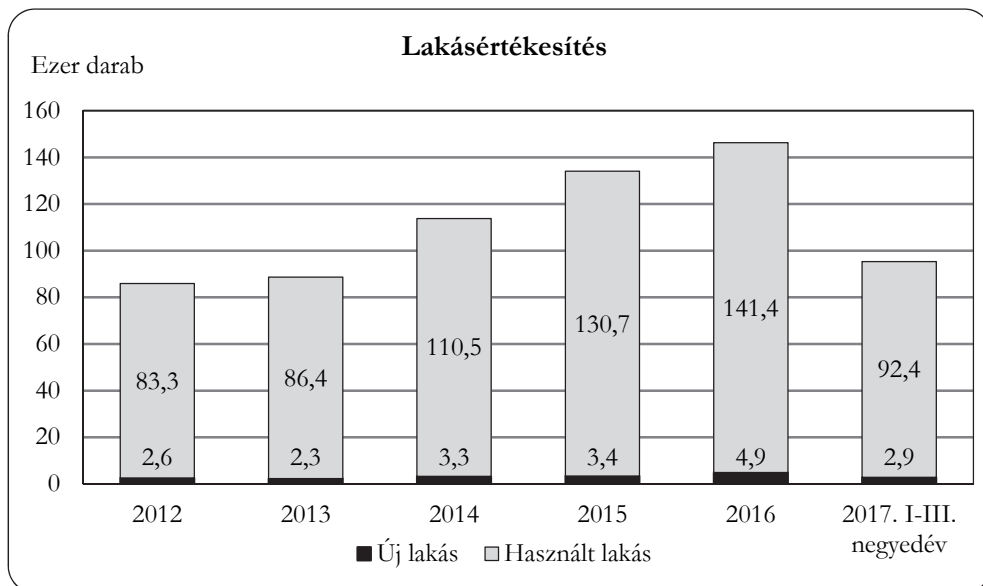
A használatba vett **lakások átlagos alapterülete** 100 m² volt, 6 m²-rel több, mint egy évvel korábban, összefüggésben a családi házak és a többszintes, többlakásos épületek építésének arányváltozásával.

2017-ben 2235 **lakás szűnt meg**, 10%-kal kevesebb, mint 2016-ban. A megszűnés leggyakoribb oka továbbra is az avulás.

A **lakáspiaci forgalom** a 2008-ban kezdődő gazdasági válságot követően 2012-ben érte el mélypontját, 2014 óta jelentős élénkülés következett be, 2016-ban már mintegy 146 ezer lakást értékesítettek, 8,6%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A 2017 I–III. negyedévi előzetes lakáspiaci adatok továbbra is a forgalom élénkülését jelzik. Az első háromnegyed évben mintegy 95 ezer lakást értékesítettek, 4,0%-kal többet az egy évvel korábbi, hasonló feldolgozottsági szintű adatokhoz képest. 2017 első két negyedévében 4% fölötti, a harmadikban 3,0%-os volt az eladott lakások számának emelkedése. 2017 I–III. negyedévében az eladott lakások mintegy 3%-a új építésű volt.

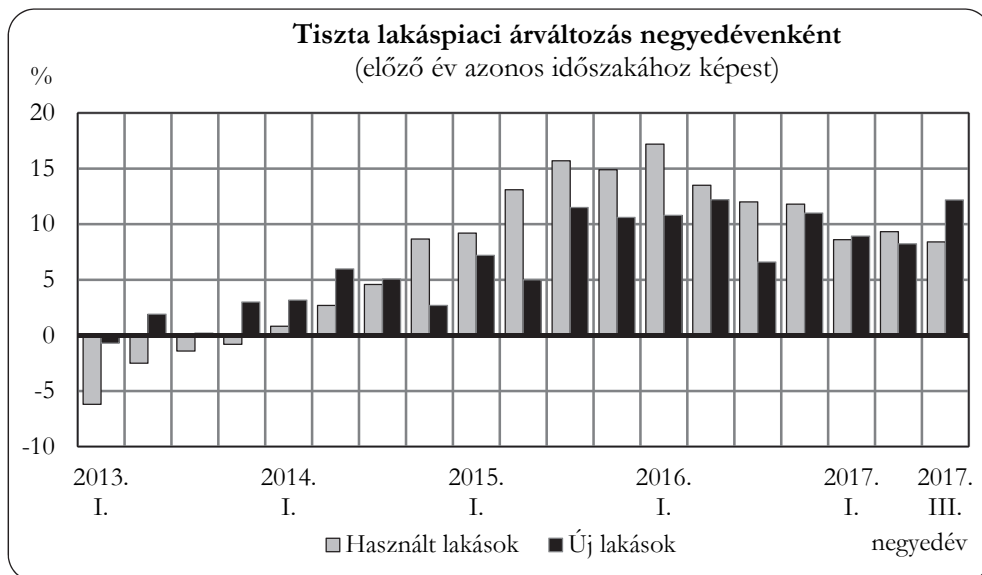
15. ábra

A gazdasági válságot követően az agglomerációs területeken is élénkült a lakáspiac. A lakásárak emelkedése a budapesti és a vidéki agglomerációs területeken egyaránt megfigyelhető. Ugyanakkor a központi települések árszintje általában távolodott a környező településektől, illetve a budapesti agglomeráción belül is nőttek a területi árkülönbségek.

A **használt lakások** 2016. évi, 13%-os áremelkedése után 2017. I–III negyedévben lassult a lakásárak növekedése a korábbi évekhez képest, átlagosan 7,5%-kal haladták meg a 2016. évi árszintet. 2017 I–III. negyedévében a Budapesten eladott használt lakások átlagosan mintegy 23 millió forintba kerültek, több mint 2 millió forinttal nagyobb összegbe, mint egy évvel korábban. Átlagosan a megyeszékhelyeken 1,1 millió, a kisebb városokban 200 ezer forinttal drágultak a használt lakások, ugyanakkor a községekben nem mutatható ki növekedés a lakások teljes árában.

16. ábra

Az eladott új lakások ára 2017. I–III negyedévben átlagosan 7,8%-kal haladta meg a 2016. évi árszintet, a 2015. évi bázishoz képest pedig mintegy 19%-os drágulást jelez. Az értékesített új lakások esetében a minőségindex emelkedett.

Kiskereskedelem

A **kiskereskedelmi üzletek forgalmának** 2013 óta tartó növekedése 2017-ben tovább folytatódott. Az eladások volumene **2017. január–decemberben** a kiigazítatlan adatok alapján 4,7, a naptárhatástól megtisztítva 4,9%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. 2017 folyamán az emelkedés mértéke 0,8 és 6,7% között mozgott az előző év azonos hónapjához képest, a legnagyobb mértékű bővülést novemberben mértük. **2017 decemberében** 5,0%-kal (a naptárhatástól megtisztított adatok szerint 6,1%-kal) növekedett a forgalom volumene. Decemberben az előző hónaphoz képest – a szezonális és naptárhatástól megtisztított index szerint – az üzletek forgalma lényegében stagnált (+0,2%).

Az **élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek** értékesítésének volumene 2017-ben 2,7%-kal meghaladta az előző évit. A pozitív változás teljes egészében – a forgalom több mint háromnegyedét lebonyolító – vegyes termékkörű üzletek forgalomműködéséből (+3,5%) adódott, míg az élelmiszer-, ital-, dohányáru-szaküzletek eladásai lényegében nem változtak (–0,1%).

A nem élelmiszertermékeket forgalmazó kiskereskedelmi egységek esetében 2017-ben 8,0%-os forgalomnövekedést mértünk az egy évvel korábbihoz képest. Ezen belül növekedtek az eladások az iparcikk jellegű vegyes üzletek (13%), a könyv-, számítástechnika- és egyébiparcikk-üzletek (9,4%), a gyógyszer-, gyógyászatitermék-, illatszerüzletek (5,6%), a forgalom csaknem háromtizedét adó bútort-, műszakicikk-üzletek (5,2%), és a textil-, ruházati és lábbeliüzletek (3,0%) körében, míg a használtcikk-üzletek forgalma elhanyagolható mértékben csökkent (–0,4%). A termékek széles körére kiterjedő, bár az összforgalom mindössze 3,7%-át adó csomagküldő és internetes kiskereskedelemben a forgalom 24%-kal emelkedett.

Az **üzemanyag-kiskereskedelem** növekedése 2017-ben folytatódott, növekvő üzemanyagárak mellett a benzinkutak üzemanyag-eladási forgalma 3,1%-kal emelkedett.

9. tábla

A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása, 2017

(%)

Megnevezés	Megoszlás	Volumenváltozás az előző évhez képest
Élelmiszer jellegű vegyes	35,7	+3,5
Élelmiszer, ital, dohányáru	10,5	–0,1
Élelmiszer és élelmiszer jellegű vegyes összesen	46,2	+2,7
Iparcikk jellegű vegyes	3,6	+12,6
Textil, ruházati és lábbeli	5,8	+3,0
Bútor, műszaki cikk	10,4	+5,2
Könyv, számítástechnika, és egyéb iparcikk	7,6	+9,4
Gyógyszer, gyógyászati termék, illatszer	6,5	+5,6
Használt cikk	0,4	–0,4
Csomagküldő és internet	3,7	+24,4
Nem élelmiszertermék jellegű összesen	38,1	+8,0
Üzemanyag	15,8	+3,1
Kiskereskedelem összesen	100,0	+4,7

A kiskereskedelmen kívül számba vett **gépjármű- és járműalkatrész-üzletek** eladási volumene 2017-ben 3,2%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest.

Az **Európai Unióban (EU-28)** – az Eurostat munkanaphatástól megtisztított adatai szerint – 2017-ben a kiskereskedelmi forgalom volumene az előző évi emelkedéssel közel azonos ütemben, átlagosan 2,6%-kal növekedett. A rendelkezésre álló adatok szerint, előző évhez képest mindössze két tagországban, Belgiumban és Luxemburgban mértek csökkenést, míg Romániában 10% feletti bővülést tapasztaltak.

Turizmus, vendéglátás

2017 decemberében a kereskedelmi szálláshelyeken a belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma 8,8, a külföldiek által eltöltött éjszakáké 6,0%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A szálláshelyek vendégéjszakáiban mért forgalma összességében 7,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

2017 folyamán a kereskedelmi szálláshelyeinket 11,8 millió vendég 29,5 millió vendégéjszakára vette igénybe. Előbbi mutató 6,5, utóbbi 6,7%-kal magasabb, mint az előző évi.

2017-ben 5,7 millió **külföldi vendég** 14,9 millió vendégéjszakát töltött el a kereskedelmi szálláshelyeken, ami 6,7, illetve 7,9%-kal haladta meg az előző évit. A vendégéjszakák alapján továbbra is Németországból érkeztek a legtöbben. A vendégforgalom a jelentős küldő országokból élénkült, a legnagyobb mértékben Oroszország (25%) és az Egyesült Államok (11%) esetében. Az Európán kívüli további jelentős küldő országok közül számottevő mértékben nőtt a vendégéjszakák száma az Izraélból (15%), a Kínából (23%) és a Koreai Köztársaságból (26%) érkezettekénél is.

10. tábla

A külföldi vendég-éjszakák megoszlása és változása a legfontosabb küldő államok szerint, 2017

Megnevezés	Vendégéjszakák	
	száma, ezer	változása az előző évhez képest, %
Külföld összesen	14 891,5	7,9
Ebből:		
Németország	2 073,9	8,0
Egyesült Királyság	1 020,4	5,0
Csehország	878,4	7,9
Ausztria	845,7	2,0
Egyesült Államok	752,2	11,0
Lengyelország	741,0	6,4
Olaszország	702,9	3,5
Oroszország	671,6	25,3
Románia	566,4	4,1
Szlovákia	477,9	6,9

A Tisza-tó kivételével a turisztikai régiókban bővült a külföldivendég-forgalom, a legnagyobb mértékben a Dél-Alföldön. A külföldivendég-éjszakák több mint hattizedét a Budapest–Közép-Dunavidék régióban regisztrálták, itt 7,8%-os volt a növekedés.

2017-ben az előző évinél 6,3%-kal több, 6,2 millió **belföldi vendég** foglalt szállást a kereskedelmi szálláshelyeken. Az általuk eltöltött vendégéjszakák száma az 5,6%-os növekedést követően meghaladta a 14,6 milliót.

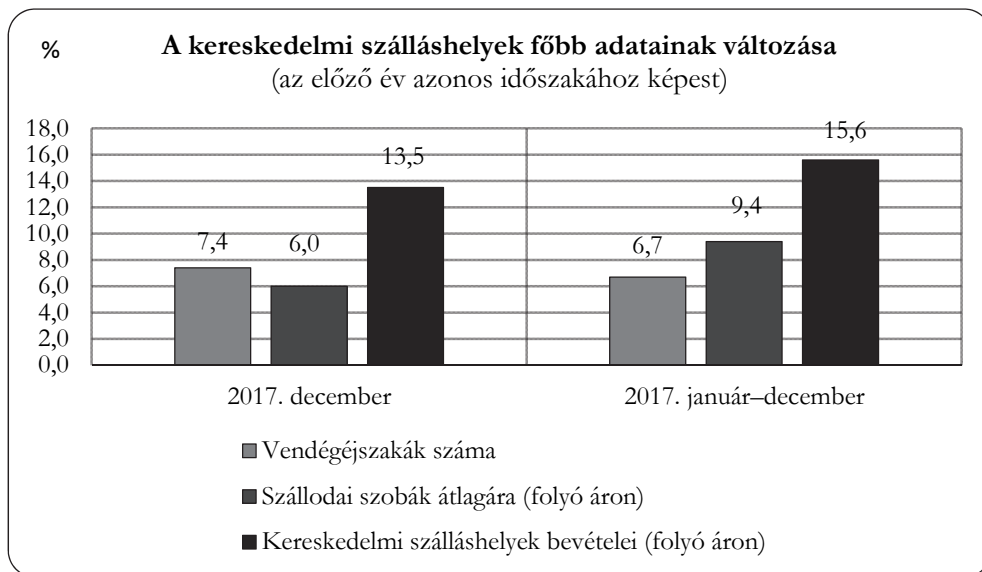
Dél-Dunántúl kivételével a turisztikai régiókban nőtt a hazai vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma, a legnagyobb mértékben a Tisza-tónál (21%). A belföldivendég-forgalom a Balaton régióban koncentrálódik: a teljes belföldivendég-forgalom több mint negyedét adó térségben a vendégéjszakák száma 2,0%-kal bővült.

A vendégforgalom minden szállástípusban nőtt. A vendégéjszakában mért forgalom több mint háromnegyedét adó **szállodákban** 6,7%-kal több vendégéjszakát töltöttek el a vendégek előző évhez képest. A szállodák szobakihasználtsága 3,4 százalékponttal 59,6%-ra nőtt. Egy szállodai szobáért átlagosan 9,4%-kal többet, 20 082 forintot kellett fizetni.

A **kereskedelmi szálláshelyek bruttó bevétele** 2017-ben megközelítette a 466 milliárd forintot, folyó áron 16%-kal meghaladta az előző évit. A bevételek közel hattizede a 17%-kal növekvő szállásdíjakból származott, ezen belül a belföldiek által fizetett szállásdíj 14, a külföldieké 19%-kal több volt az egy évvel korábbinál. A vendéglátásból és az egyéb szolgáltatásokból származó bevételek 11, illetve 16%-kal bővültek. 2017-ben a magyar vendégek közel 20 milliárd forint értékben fizettek **Széchenyi Pihenőkártyával**, ami folyó áron 3,4%-kal több, mint 2016-ban.

A **vendéglátóhelyek** – a kereskedelmi szálláshelyek vendéglátóegységeivel együttes – eladási forgalma 2017-ben meghaladta az 1073 milliárd forintot, ami 3,6%-os volumenbővülést jelent az előző évhez képest. A forgalom 89%-a a kereskedelmi, 11%-a a munkahelyi vendéglátásból adódott. Ezek volumene 3,5, illetve 5,0%-kal nőtt.

17. ábra

Szállítás, közlekedés

2017-ben a nemzetgazdaság árutonna-kilométerben kifejezett **áruszállítási teljesítménye** 3,4%-kal nagyobb volt, mint 2016-ban. A növekedés túlnyomórészt az átlagos szállítási távolság hosszabbá válásával magyarázható, mivel a szállított tömeg mindössze 0,3%-kal bővült. A teljesítmény közel kétharmadát képviselő közúti áruszállítás 1,2%-kal mérséklődött, ezzel szemben a vasúti áruszállítás teljesítménye 8,4, a csővezetékese pedig 27%-kal nőtt. Az összes szállítási módot figyelembe véve a nemzetközi forgalom teljesítménye 2,8, a belföldi 5,1%-kal emelkedett, a nemzetközi szállítások a teljes szállítás közel háromnegyedét jelentették.

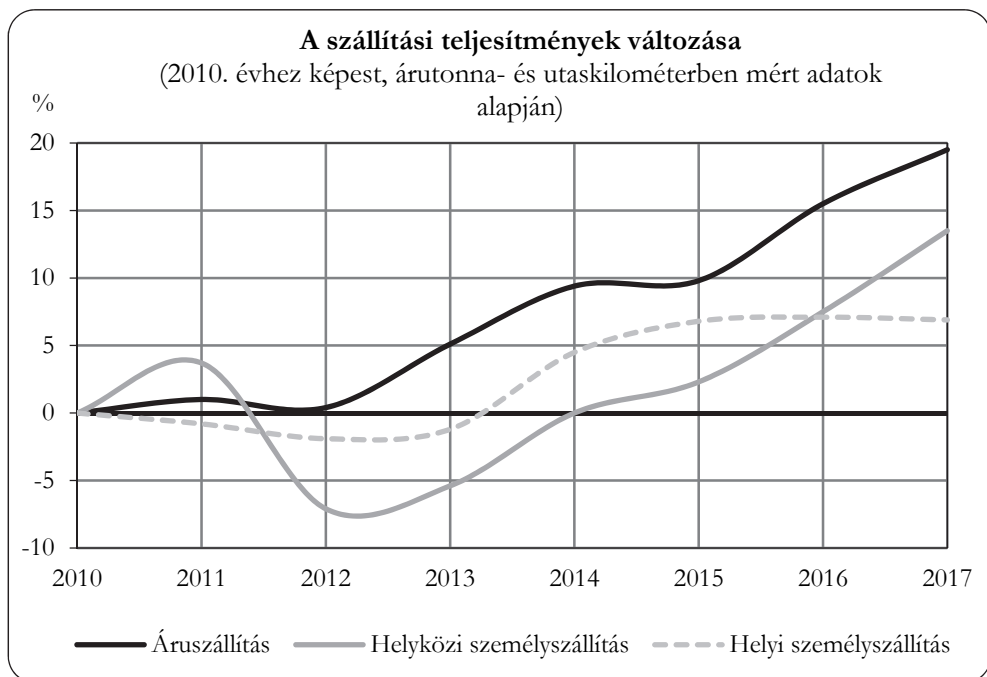
A **helyközi személyszállítás** utaskilométer-teljesítménye 2017-ben 5,6%-kal több volt a 2016. évinél. A növekedés az átlagos utazási távolság hosszabbá válásának volt a következménye, az utazások száma ugyanis 1,1%-kal mérséklődött. A közlekedési eszközök közül a repülőgépek utasszáma (4,6 millió fő) és utaskilométer-teljesítménye egyaránt 19%-kal emelkedett. A **Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalma**²¹ az év során 13,1 millió fő volt, 14%-kal több az egy évvel korábbinál. Az összteljesítmény közel felét adó autóbuzos közlekedés teljesítménye 2,6%-kal bővült, a vasúti közlekedése lényegében stagnált (+0,2%). 2017-ben az

²¹ A repülőtér utasforgalma a külföldi légitársaságok forgalmát is magában foglalja, míg a teljesítmény kizárólag a magyar légi szállítók magyarországi repülőtereket érintő forgalmára vonatkozik.

összteljesítményből mintegy kétharmadnyi aránnyal részesedő belföldi forgalom esetében 1,2, a nemzetközi forgalomban 17%-os növekedés következett be 2016-hoz képest.

A **helyi személyszállításban** 2017 során 2,2 milliárd utazást regisztráltunk, 1,1%-kal kevesebbet, mint 2016-ban. A csökkenés legfontosabb tényezőjét a metró és földalatti jelentette, amely járműveken megtett utazások száma 2,8%-kal kevesebb lett, összefüggésben az M3-as metróvonal novemberben megkezdett felújítása miatti forgalm kieséssel. (A IV. negyedévben a metró, földalatti utasszáma 15%-kal maradt el a 2016. utolsó negyedévitől, míg az I–III. negyedévben rendre növekedett.) A villamosokon utazók száma szintén mérséklődött (2,2%) 2017-ben. Az utazások mintegy fele autóbuszokon történt, ahol lényegében stagnált (+0,2%) az utasszám a 2016. évihez viszonyítva. Az autóbuszos utazások 55%-a Budapesten valósult meg, ahol az utasok száma 2,0%-kal nőtt, elsősorban az M3-as metró felújítása miatt forgalomba állított pótlóbuszokkal összefüggésben. A vidéki autóbuszos forgalom ugyanakkor 2,0%-kal mérséklődött. A trolibuszok 5,3%-kal növekvő utasforgalma mérsékelte a teljes forgalom csökkenésének az ütemét.

18. ábra

2017-ben 272 ezer **személygépkocsit helyeztek első alkalommal forgalomba** az országban, 14%-kal többet, mint 2016-ban. Ezen belül az új – kétévesnél fiatalabb – személygépkocsik forgalomba helyezése 20, a használtaké 9,0%-kal nőtt, melynek hatására az új személygépkocsik aránya 2,5 százalékponttal (45%-ra) emelkedett, azok után, hogy 2006 és 2015 között részesedésük 91-ről 41%-ra visszaesett.²²

²² Az új személygépkocsik arányának a forgalomba helyezéseken belül elért növekedése már 2016-ban megkezdődött, amikor részesedésük 1,7 százalékponttal haladta meg a 2015. évit.

Termelői és fogyasztói árak

Mezőgazdasági termelői árak

2017 decemberében a mezőgazdasági termelői árak 5,1%-kal magasabbak voltak a 2016. azonos időszakánál. A növényi termékek ára 6,0, az élő állatok és állati termékeké 3,8%-kal emelkedett. A gabonafélék ára 9,2%-kal magasabb lett, ezen belül a búzáé 6,9, a kukoricáé 9,9%-kal. A gyümölcsfélék összességében több mint ötödével (21%), az alma több mint negyedével, a szőlő 12%-kal drágultak. Az élő állatok termelőiár-szintje a sertéshez (7,2%) és a marhához (11%) hasonlóan csökkent (2,3%), a vágóbaromfié azonban 2,7%-kal nőtt. Az állati termékek (17%), ezen belül a tej (15%) és a tojás (33%) ára is emelkedett.

2017-ben a mezőgazdasági termelői árak 5,6, ezen belül a növényi termékeké 3,3, az élő állatok és állati termékeké 9,3%-kal nőtt. Magasabb lett a gabonafélék (4,9%) és a gyümölcsök (20%) ára is, a zöldségféléké alig változott (–0,3%), a burgonyáé azonban 7,5%-kal visszaesett. A vágósertés ára több mint tizedével (11%), a vágómarháé és a vágóbaromfié csak 1,7, illetve 1,8%-kal emelkedett. A tej ára közel negyedével lett magasabb.

A mezőgazdasági termelés **ráfordítási árai** 2017 folyamán 0,1%-kal emelkedtek, ami a folyó termelőfelhasználás árszínvonalának 0,4%-os csökkenéséből, illetve a mezőgazdasági beruházások árszínvonalának 3,0%-os növekedéséből tevődött össze. A műtrágya és takarmányárak 6,6, illetve 3,2%-kal csökkentek. A műtrágyaárak az elmúlt 6 év során 2017 III. negyedévében voltak a legalacsonyabbak, a negyedik negyedévben azonban növekedtek. Nőtt az energia és kenőanyagok (5,7%), az épület és gépfenntartási költségek (5,5 és 2,6%), valamint az állatgyógyászati készítmények ára (1,9%) is. Az épület beruházások ára 5,9, a gépberuházásoké alig (0,6%-kal) lett magasabb. A 2013 óta tartó csökkenő trend 2017-ben változott, az **agráröllő** értéke 105,5% volt.

Ipari, építőipari termelői árak

Hazánkban az **ipari termelői árak 2017. decemberben** 3,9%-kal meghaladták az egy évvel korábbit, a növekvő tendencia több mint egy éve tart. Az 5,6%-kal dráguló vegyipari termékek jelentősen hozzájárultak az áremelkedéshez. Az értékesítési irányok közül a belföldi eladások árai 3,6, a külföldi eladásokéi 4,0%-kal növekedtek, mindkét esetben folytatódott a több havi drágulás.

Az **ipari termelői árak 2017-ben** folyamatos emelkedés mellett 3,3%-kal nőttek az egy évvel korábbi, alacsony bázishoz képest. (2014 és 2016 között az ipari termelői árak összességében 3,0%-kal csökkentek.) A növekedést részben az energiahordozók magasabb árszínvonala okozta, az energiatermelő ágazatokat nem számítva az ipari termékekért az egy évvel korábbinál 2,4%-kal többet kellett fizetni.

A **belföldi értékesítés árai** 2017-ben 4,7%-kal emelkedtek az előző évhez képest. A hazai értékesítés közel háromtizedét adó energiaipar értékesítési árai 0,4, a feldolgozóiparéi 6,7%-kal növekedtek. Az árak alakulására hatással volt a kőolaj világpiaci árváltozása, ami leginkább a vegyipart érintette. Az elektronikai ipar kivételével mindegyik feldolgozóipari alágban drágultak az ipari termékek, a legjelentősebb mértékben (17%) a kokszyártás, kőolaj-feldolgozás területén. A jelentős súlyúnak számító élelmiszeripar termékei 4,7%-kal többre kerültek a megelőző évihez képest. Az áremelkedést főként a sertés és a tej megugró felvásárlási ára okozta, így a húsipari termékek 6,8, a tejipari termékek 12%-kal kerültek többre a belföldi piacon. (Részben emiatt növekedett a sertéshús és a tejtermékek fogyasztói ára is.)

2017-ben a belföldre értékesített termékek árai mindegyik rendeltetés szerinti csoportban folyamatosan emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest, a legnagyobb mértékben, 5,5%-kal a továbbfelhasználásra termelő ágazatokban. Több évnyi csökkenést követően az energiatermelő ágazatokban – alacsony bázishoz képest – átlagosan 4,5%-kal emelkedtek az árak. 2016-hoz hasonlóan a fogyasztási cikket gyártó ágazatok, valamint a beruházási javakat gyártó ágazatok termékei egyaránt többre kerültek (4,6, illetve 2,3%-kal).

Az **ipari exportértékesítés árai** 2017-ben 2,6%-kal növekedtek az egy évvel korábbihoz képest. A két, legnagyobb értékű exportértékesítést realizáló terület közül az árak az elektronikai iparban 0,2, a járműgyártásban 1,0%-kal emelkedtek. A kis súlyú kokszyártás, kőolaj-feldolgozás esetében a külföldi értékesítés árai 31%-kal nőttek.

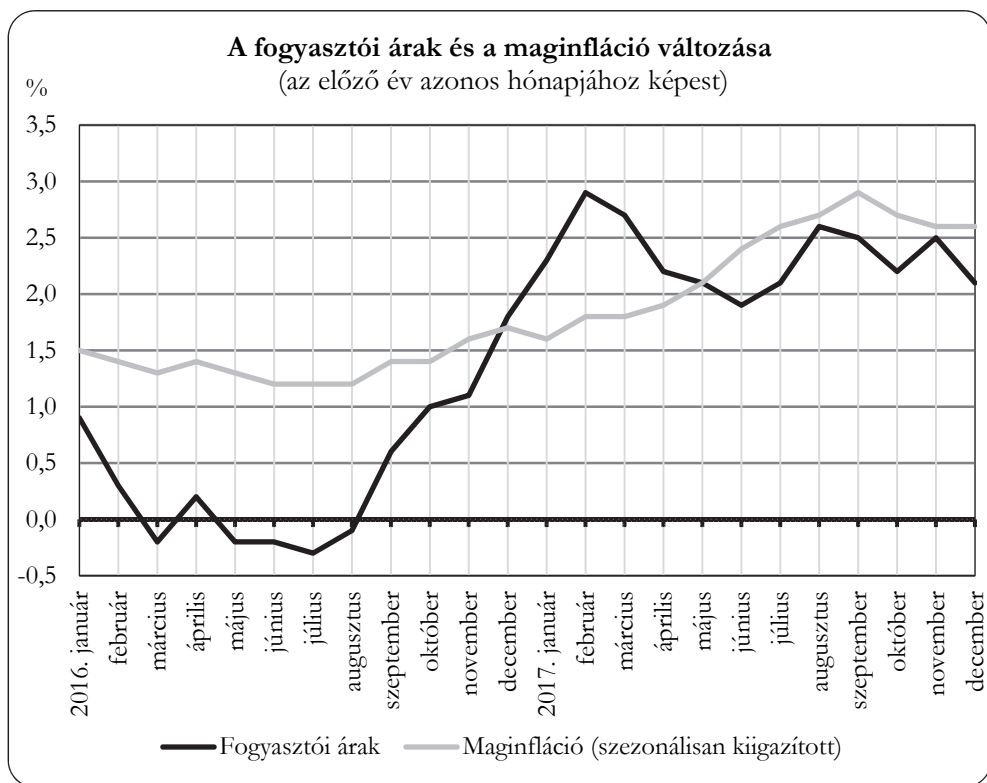
Hazánkhoz hasonlóan – Írország kivételével – a többi uniós tagországban is emelkedtek az ipari termékek árai 2017-ben. Az EU-28 egészére számított ipari termelői árak – négyévnnyi csökkenést követően – átlagosan 3,2%-kal meghaladták az egy évvel korábit, amit elsősorban az energiatermelő ágazatok 8,4%-os árnövekedése okozott. Az energiaipart és az egyéb energiatermelő területek árváltozását nem számítva uniós szinten az ipari termékek 2,2%-kal drágultak.

2017. IV. negyedévben az **építőipar termelői árai** az előző év azonos időszakánál 6,5, az előző negyedévinél 1,6%-kal magasabbak voltak. 2017-ben az árak átlagosan 5,2%-kal emelkedtek. Az épületek építése ágazatban átlagosan 8,4, a termelés 45%-át képviselő speciális szaképítés területén 5,3, az egyéb építményeknél 3,0%-os volt az áremelkedés 2016-hoz képest.

Fogyasztói árak

2017 egyes hónapjaiban a **fogyasztói árak 12 hónap alatti** növekedési üteme 1,9 és 2,9% között mozgott. Az árindex az első két hónapban emelkedett, márciustól júniusig mérséklődött, az év második felében hullámzóan alakult. Decemberben az árak átlagosan 2,1%-kal magasabbak voltak az egy évvel korábbinál. A szezonális és külső hatásoktól megtisztított alap- vagy maginfláció szeptemberig jellemzően emelkedett, októberben csökkent. A maginfláció az év első négy hónapjában alacsonyabb volt az általános árszínvonalnál, májusban meggyezett, júniustól 0,2–0,5 százalékponttal magasabb volt annál.

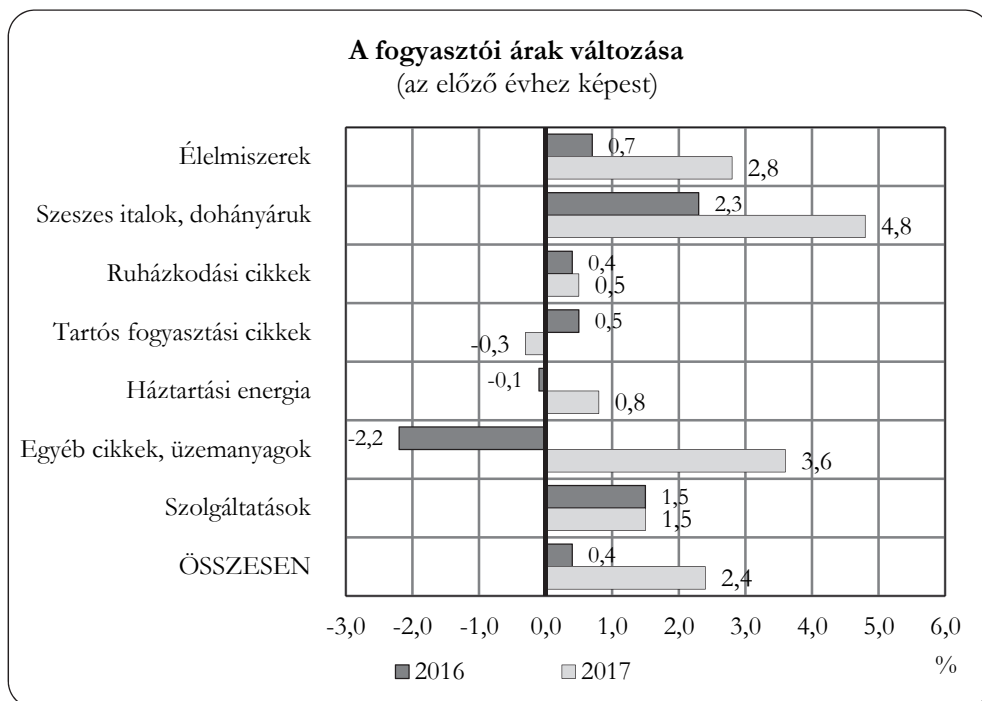
19. ábra

2017-ben gyorsult az infláció az előző évhez viszonyítva: a **fogyasztói árak** átlagosan 2,4%-kal emelkedtek, szemben a 2016. évi 0,4%-os növekedéssel. A tartós fogyasztási cikkek ára kismértékben csökkent, a többi árucsoport árszínvonala 2017-ben meghaladta az egy évvel korábbi. A fogyasztásban magas arányt képviselő járműüzemanyagok ára a kőolaj második félévi világpiaci áremelkedése következtében

7,2%-kal nőtt. 2017-ben az autóbénzin literenkénti átlagára (355 forint) 23, a gázolajé (359 forint) 28 forinttal magasabb volt, mint 2016-ban. A gyógyszerek, gyógyárak egy év alatt 2,6%-kal drágultak. 2017-ben a főcsoportok közül – a megelőző öt évhez hasonlóan – a szeszes italok, dohányárak árdinamikája volt a legmagasabb (4,8%), alapvetően a cigarettatermékekre kivetett jövedéki adó januári és júliusi emelése miatt. A szeszes italok egy év alatt 2,2, a dohányárak 7,3%-kal drágultak.

20. ábra

2017-ben a fogyasztói kosár valamivel több mint egynegyedét kitevő **élelmiszerek árai** átlag feletti mértékben (2,8%) emelkedtek, a csoporton belül a szóródás jelentős volt. A vágósertés termelői piacán történt áremelkedés hatására a sertéshús ára 10%-kal nőtt, a baromfihús ezzel szemben 15%-kal olcsóbb lett, mivel áfakulcsa 2017. januárban 27-ről 5%-ra csökkent. A sertéshús mellett a főbb élelmiszerek közül a vaj, vajkrém 9,4, a sajt 7,5, a párizsi, kolbász 6,0, a cukor 5,9, a péksütemények 5,6, a kenyér 4,9, a tojás 3,8, a tej 1,1%-kal drágult. A friss hazai és déligyümölcsért 4,6, a friss zöldségért 2,6%-kal többet kellett fizetni az egy évvel korábbinál. A burgonya 4,5%-kal kevesebbe került felvásárlási árának csökkenése miatt. A tartósított zöldség, a liszt, az édesipari lisztesáru, a csokoládé, kakaó és a belsőségek ára ugyancsak mérséklődött. A házon kívüli étkezés 3,5, ezen belül a nem előfizetési éttermi étkezés 4,7%-kal drágult, annak ellenére, hogy az étkezőhelyi vendéglátás áfakulcsa 2017. januárban 27-ről 18%-ra mérséklődött.

A fogyasztói kosárból közel 28%-kal részesedő **szolgáltatások** ára 2017-ben az átlagosnál kisebb mértékben (1,5%) emelkedett. A hírközlés kivételével mindegyik szolgáltatási területen növekedtek az árak. A ruhajavítás, -készítés 4,9, a háztartási szolgáltatás 4,8, az üdülési szolgáltatás 4,3, a szerencsejáték 4,1, a testápolási, egészségügyi szolgáltatás 3,5, a kulturális és szabadidős szolgáltatás 2,7, a közlekedési szolgáltatás 0,9%-kal többbe került, mint 2016-ban. A lakbér, lakásszolgáltatás az egy évvel korábbihoz hasonlóan 1,5%-kal drágult. 2017-ben a **háztartási energia** ára 0,8%-kal nőtt, szemben a 2016. évi 0,1%-os csökkenéssel. A palackos gáz és a szilárd tüzelőanyagok drágultak, a tűzifáért 7,6, a brikettért, koksztért 2,9, a szénért 1,8%-kal többet kellett fizetni, mint 2016-ban. Az árszabályozás körébe vont energiahordozók (vezetékes gáz, elektromos energia, távfűtés) ára változatlan maradt. A **ruházkodási cikkek** árszínvonala 0,5%-kal nőtt, ezen belül a férfiruházaté 0,7, a nőié 0,3%-kal emelkedett, a gyermekruházaté nem változott. A **tartós fogyasztási cikkek** ára 2017-ben 0,3%-kal mérséklődött, ezen belül a tartós kulturális cikkeket (számítógép, televízió, telefon) 3,5%-kal alacsonyabb áron lehetett megvásárolni, mint 2016-ban. A tartós háztartási cikkek ára 1,2%-kal nőtt, a járműveké nem változott, ezen belül az új személygépkocsikat 1,9%-kal drágábban, a használtakat 4,7%-kal olcsóbban lehetett megvásárolni.

Az árváltozás a **lakosság és a háztartások egyes csoportjait** nem egyformán érintette. 2017-ben az általános árszínvonalnál kissé alacsonyabb inflációt érzékeltek a legalább 3 gyermekes, a nyugdíjas és a közepes jövedelmű háztartások. Az aktív háztartások, illetőleg az alacsony és a magas jövedelműek esetében kimutatott árváltozás az összes háztartásával azonos volt. A fogyasztási sajátosságok miatt az alacsony jövedelműeket érzékenyen érintette a szeszes italok, dohányárak drágulása, a magas jövedelműeket pedig a szolgáltatások áremelkedése.

11. tábla

A fogyasztói árak változása társadalmi rétegek szerint, 2017
(az előző évhez képest)

(%)

Árufőcsoport	Aktív	Legalább 3 gyermekes	Nyugdíjas	Alacsony	Közepes	Magas	Lakosság összesen
				jövedelmű			
				háztartások			
Élelmiszerek	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7	2,9	2,8
Szeszes italok, dohányárak	4,8	5,2	4,3	5,6	4,9	4,0	4,8
Ruházkodási cikkek	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5
Tartós fogyasztási cikkek	−0,3	−0,4	−0,3	−0,3	−0,4	−0,2	−0,3
Háztartási energia	0,8	1,0	0,8	1,2	0,9	0,5	0,8
Egyéb cikkek, üzemanyagok	3,8	3,3	3,2	3,0	3,6	3,5	3,6
Szolgáltatások	1,4	1,4	1,8	1,1	1,3	1,8	1,5
Összesen	2,4	2,2	2,3	2,4	2,3	2,4	2,4

2017-ben az Európai Unió valamennyi tagországában gyorsult a fogyasztói árak emelkedése az egy évvel korábbihoz képest. Az inflációs környezet ennek ellenére alacsony maradt, ami kedvezően hatott a fogyasztói árak hazai alakulására. A nemzetközi összehasonlítást biztosító **harmonizált fogyasztóiár-index** (HICP) alapján az Európai Unióban 2017-ben 1,7%-kal nőtt az árszínvonal, szemben a 2016. évi 0,3%-kal. Az elmúlt évben a legnagyobb mértékben Észtországban, Litvániában (3,7–3,7%) és Lettországbán (2,9%) emelkedtek az árak, a legkevésbé Írországbán (0,3%), Cipruson (0,7%) és Finnországbán (0,8%). A magyarországgal azonos volt az infláció Csehországbán, magasabb az Egyesült Királyságbán (2,7%) és a már említett balti államokban.

*Társadalmi és jövedelmi folyamatok***Demográfiai helyzet²³**

2017. decemberben 7603 gyermek született, és 11 498 személy halt meg. Az élveszületések száma 2,9, a halálozásoké 4,3%-kal kevesebb volt a 2016. decemberinél. A születések száma kisebb mértékben csökkent, mint a halálozásoké, ennek következtében a természetes fogyás a 2016. decemberi 4186 főhöz képest 7,0%-ot mérséklődve 3895 fő volt. 2017 utolsó hónapjában 2284 pár kötött házasságot, 3,9%-kal (92-vel) kevesebb a 2016. decemberinél.

2017. január–decemberben 91 600 **gyermek jött világra**, ami 1463-mal, 1,6%-kal kevesebb a 2016 évinél. 2016 szökőév volt, így 2017 annál egy nappal rövidebb, ennek figyelembevételével az élveszületések szökőnapthatástól megtisztított száma kisebb mértékű, 1,3%-os csökkenést mutat. Januárban 0,4, májusban 10%-kal több, az év többi hónapjában viszont kevesebb gyermek jött világra, mint 2016 azonos hónapjában. A legnagyobb arányú, 6,2%-os csökkenést októberben mértük.

A születések száma kisebb mértékben csökkent, mint a szülőképes korú nők létszáma, így a teljes termékenységi arányszám²⁴ az egy évvel korábban mért, két évtizedes csúcsot követően még tovább javult, és 2017-ben elérte az 1,50-ot.

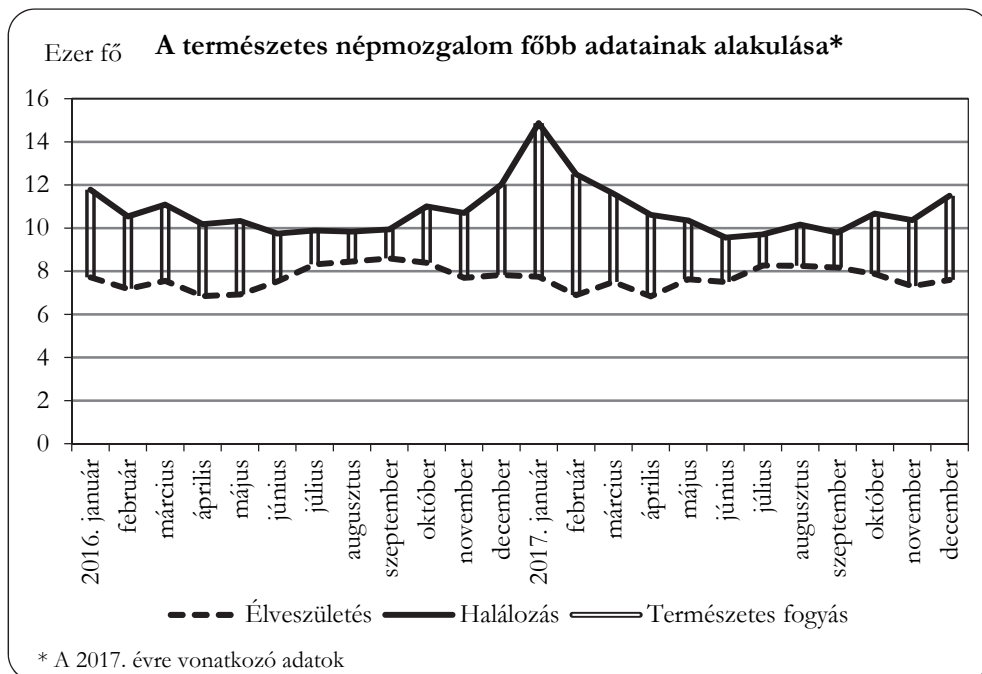
2017 folyamán 131 700 **halálozás** történt, 3,7%-kal, 4647-tel több a 2016 évinél. Az év hat hónapjában többen, hat hónapjában kevesebben hunytak el, mint 2016 azonos hónapjaiban. A legnagyobb növekedés január–februárban történt, amikor a halálozások szökőnapthatástól megtisztított száma átlagosan 25%-kal emelkedett. A 2017. eleji jelentős halálozási többlet hátterében a két évvel azelőtti folyamatokhoz hasonlóan most is a tetőző influenzajárvány állhatott. A legnagyobb csökkenés decemberben következett be, amikor 4,3%-kal kevesebben hunytak el, mint 2016 azonos hónapjában.

A halálozások számának emelkedése, valamint a születések számának csökkenése következtében a **természetes fogyás** 18%-kal nőtt: a 2016. évi 33 990-nel szemben 40 100 fő volt.

²³ A 2017. évre vonatkozó adatok előzetesek.

²⁴ A teljes termékenységi arányszám azt fejezi ki, hogy az adott év kor szerinti születési gyakorisága mellett egy nő az élete folyamán hány gyermeknek adna életet.

21. ábra

A 2017-ben megkötött 50 600 **házasság** 2,3%-kal, 1205-tel kevesebb volt az egy évvel korábbinál. A szökőnaphatás figyelembevételével a csökkenés valamivel kisebb mértékű, 2,2% volt. Az év négy hónapjában emelkedett, nyolc hónapjában pedig csökkent a frigyek száma. Júniusban történt a legnagyobb növekedés: 7,3%-kal többen kötöttek házasságot, mint 2016 azonos hónapjában. A legnagyobb csökkenés februárt jellemezte, amikor a házasságkötések szökőnaphatással kiigazított száma 12%-kal elmaradt a 2016. februáritól.

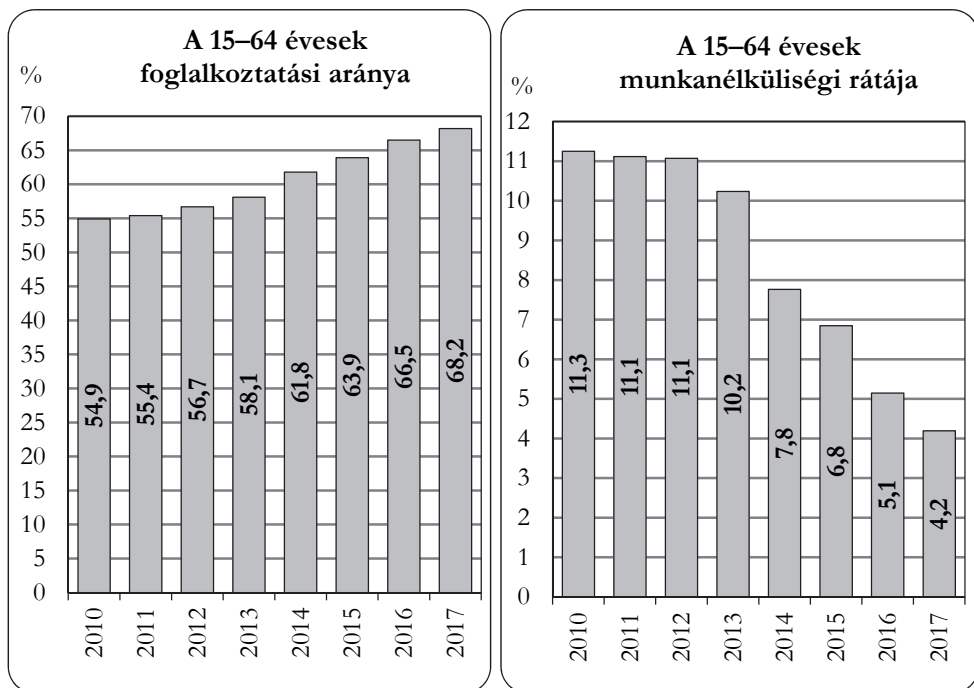
Ezer lakosra 9,4 élveszületés és 13,5 halálozás jutott. Előbbi 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb, utóbbi 0,6 ezrelékponttal magasabb volt a 2016. évinél, ennek eredményeként a természetes fogyás 0,6 ezrelékponttal, 4,1 ezrelékre emelkedett. Ezer élveszületésre 3,6 **csecsemőhalálozás** jutott, ami 0,4 ezrelékpontos javulás 2016-hoz képest, és ez az eddig mért legalacsonyabb érték. A házasságkötési arányszám 5,2 ezrelékes értéke 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb volt a 2016. évinél.

A 2011. évi népszámlálás alapján **továbbvezetett lakónépesség becsült száma** a nemzetközi vándorlás figyelembevételével 9 millió 771 ezer fő volt 2017 végén.

Munkaerőpiac, keresetek

2017-ben a korábbi évekre jellemző tendenciák folytatódtak: az előző évihez képest többen voltak jelen a munkaerőpiacon foglalkoztatottként és kevesebben munkanélküliként, összességében a gazdaságilag aktívák száma és aránya gyarapodott, ezzel párhuzamosan az inaktívaké tovább csökkent.

22-23. ábra

A kedvező hazai folyamatoknak köszönhetően Magyarország munkaerőpiaci pozíciója **uniós összehasonlításban** folyamatosan javult az elmúlt években. A rendelkezésre álló legfrissebb, 2017. III. negyedévi adatok alapján a magyar foglalkoztatási arány (68,7%) felülmúlta az unió átlagát (68,2%), míg a munkanélküliség hazai szintje (4,1%) sokkal alacsonyabb az EU-28 átlagánál (7,5%). Magyarország a tagállamok foglalkoztatási rangsorában a középmezőnyben szerepel, míg a magyar munkanélküliségi ráta – Máltával azonos mutatóval – a harmadik legalacsonyabb.²⁵

2017-ben a 15–74 éves korcsoportban a **foglalkoztatottak átlagos létszáma** 4 millió 421 ezer fő volt, 70 ezer fővel több az előző évinél. (A foglalkoztatottak 2017. évi száma a munkaerő-felmérés negyedszázados történetének legmagasabb értéke.)

²⁵ Az adatok a 15–64 éves népességre vonatkoznak. Forrás: az Eurostat adatbázisa.

A létszámbővülés teljes egészében a hazai elsődleges munkaerőpiachoz kötődött, itt 103 ezer fővel dolgoztak többen, mint egy évvel korábban, ugyanakkor a közfoglalkoztatottak száma 27 ezer, a külföldön munkát vállalóké – mintavételi hibahatáron belüli mértékben – 7 ezer fővel elmaradt a 2016. évitől.

A 15–64 éves foglalkoztatottak száma egy év alatt 64 ezer fővel, 4 millió 373 ezer főre bővült, foglalkoztatási arányuk pedig ugyanezen időszak alatt 1,6 százalékponttal, 68,2%-ra nőtt. A foglalkoztatás szezonális jellege 2017-ben tompult: az éven belül a foglalkoztatottak száma és aránya a legmagasabb értékeket a III. és IV. negyedévben érte el. Ebben a két negyedévben a foglalkoztatottak száma átlagosan 4,4 millió fő volt, a foglalkoztatási arány 68,8%.

A **férfiakat** 2017-ben is magasabb foglalkoztatási szint jellemezte, mint a **nőket** (75,2 és 61,3%), előbbieik körében az egy év alatt bekövetkezett javulás mértéke is nagyobb volt (2,2 és 1,0 százalékpont). Mindhárom fő **korcsoportot** a foglalkoztatottak számának és arányának növekedése jellemezte. A munkaerőpiacon kis létszámban jelen lévő 15–24 éves fiatalok foglalkoztatási aránya 29,0, az ún. legjobb munkavállalási korú 25–54 éveseké 83,7, az 55–64 éveseké pedig 51,7%-ra bővült. Az **iskolai végzettség** alapján képzett négy kategória közül egyedül a felsőfokú végzettségűek foglalkoztatási aránya csökkent minimálisan az előző évihez viszonyítva, ugyanakkor a többenél 1,3–2,0 százalékpont közötti növekedés következett be. Változatlanul a legfeljebb alapfokú végzettségűek foglalkoztatottá válásának esélye a legkisebb, a felsőfokú végzettségűeké pedig a legnagyobb: foglalkoztatási arányuk 38,5 és 84,3% volt 2017-ben.

12. tábla

**A 15–64 évesek foglalkoztatási aránya és munkanélküliségi rátája
főbb jellemzők szerint**

(%)

Mutatók	Foglalkoztatási arány		Munkanélküliségi ráta	
	2016	2017	2016	2017
Nemek szerint				
Férfiak	73,0	75,2	5,2	3,8
Nők	60,2	61,3	5,1	4,6
Korcsoportok szerint				
15–24 éves	28,1	29,0	12,9	10,7
25–54 éves	82,2	83,7	4,5	3,7
55–64 éves	49,8	51,7	4,4	3,6
Legmagasabb iskolai végzettség szerint				
Legfeljebb alapfokú	36,6	38,5	13,3	11,2
Középfokú, érettségi nélkül	74,1	76,1	5,5	4,2
Középfokú, érettségivel	69,6	70,9	4,2	3,4
Felsőfokú	84,4	84,3	1,8	1,6
Összesen	66,5	68,2	5,1	4,2

2017-ben a **nemzetgazdaság szektorait** tekintve a mezőgazdaságban 1,1, az iparban és az építőiparban 4,2 és 9,1%-kal többen dolgoztak, mint egy évvel korábban, míg a szolgáltatást gyakorlatilag stagnálás (–0,1%) jellemezte. (Az éves, nemzetgazdasági szintű 64 ezer fős növekedés gyakorlatilag az ipari ágakban és az építőiparban realizálódott.) Az agráriumban 215 ezer, az iparban 1 millió 80 ezer, az építőiparban 301 ezer, a szolgáltatásban pedig 2 millió 777 ezer főt foglalkoztatottak. Az iparon belül létszámnövekedés jellemezte a feldolgozóipar területét, a bányászatot és az energiaipart gyakorlatilag stagnálás jellemezte, miközben kevesebben dolgoztak a víz- és hulladékgazdálkodásban. A feldolgozóiparon belül a nagyobb létszámú járműgyártás, a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása, továbbá a gumi-, műanyag- és építőanyagipar területén jelentősen bővült a foglalkoztatotti létszám a 2016. évihez viszonyítva, ugyanakkor a textiliparban és az elektronikai iparban kevesebben dolgoztak. A szolgáltató tevékenységet ellátó ágak közül a piaci szolgáltatást végző ágakban és a jellemzően közszolgáltatást ellátó terület egészében egyaránt szerény mértékű létszámcsökkenés történt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Utóbbi esetében jelentősebb változás a közigazgatásban és a humán-egészségügyi, szociális ellátásban történt: előbbiben csökkent, utóbbinál nőtt a foglalkoztatottak száma az előző évihez viszonyítva. A piaci szolgáltató ágak közül a kereskedelem, a szállítás, raktározás, az ingatlanügyletek és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén többen dolgoztak, mint az előző évben, ugyanakkor a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, az információ, kommunikáció, a pénzügyi szolgáltatás, illetve az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység területei létszámvesztőknek minősültek.

2017-ben a 15–64 éves **munkanélküliek** átlagos száma 191 ezer főt tett ki, 42 ezer fővel (18%-kal) kevesebbet az előző évinél, míg a 4,2%-os munkanélküliségi ráta 1,0 százalékponttal elmaradt a 2016. évitől.²⁶ (A munkanélküliség jelenlegi szintje is – az éves adatok tükrében, a foglalkoztatottsághoz hasonlóan – a munkaerő-felmérés negyedszázados történetének legalacsonyabb értéke.)

A **férfiakat** alacsonyabb munkanélküliségi ráta jellemezte (3,8%), mint a **nőket** (4,6%), egyúttal előbbieik körében javult jelentősebben (1,3 és 0,5 százalékponttal) a mutató a 2016. évihez képest. **Mindhárom** releváns **korcsoportot** a munkanélküliség mérséklődése jellemezte. A legnagyobb mértékben (2,2 százalékponttal) a 15–24 éves fiatalok körében csökkent a munkanélküliségi ráta (10,7%). A 25–54 évesek és az 55–64 évesek korcsoportjában egyaránt 0,8 százalékpontos éves mérséklődés mellett a mutató 3,7 és 3,6%-ot tett ki. A 15–64 éves népesség **iskolai végzettség** szerinti munkanélküliségi rátája mind a négy fő kategóriában alacsonyabb volt a 2016. évinél,

²⁶ A KSH munkaerő-felmérése mellett a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) adminisztratív forrásából szintén rendelkezésre állnak munkanélküliségi adatok. Ez alapján a **nyilvántartott álláskereső átlagos száma** 283,0 ezer fő volt 2017-ben, 9,8%-kal kevesebb az egy évvel korábinál.

leginkább (2,1 százalékponttal) a legfeljebb alpfokú végzettségűeké csökkent, ennek ellenére változatlanul esetükben a legmagasabb a mutató (11,2%), hétszerese a felsőfokú végzettségűekének (1,6%).

2017-ben az **álláskereséssel eltöltött átlagos idő hossza**, valamint a **tartósan**, legalább egy éve **állástalanok aránya** egyaránt mérséklődött, előbbieké 18,5-ről 16,4 hónapra, utóbbiaké 5,8 százalékponttal, 42,6%-ra.

2017-ben mindegyik **régiót** a foglalkoztatási arány növekedése és – Dél-Dunántúl kivételével – a munkanélküliségi ráta mérséklődése jellemezte az előző évihez viszonyítva. Leginkább Észak-Alföld munkaerőpiaci helyzete javult, egy év alatt itt bővült a legnagyobb mértékben (2,4 százalékponttal) a foglalkoztatási arány és csökkent (1,9 százalékponttal) a munkanélküliségi ráta. Változatlanul Közép-Magyarországon, Közép- és Nyugat-Dunántúlon a legmagasabb a foglalkoztatás szintje (70,5–71,9%) és a legalacsonyabb a munkanélkülisége (2,3–2,8%), miközben Dél-Dunántúlon mértük a legkisebb foglalkoztatási arányt (63,0%), Észak-Alföldön pedig a legmagasabb munkanélküliségi rátát (7,4%). A régiók közötti különbségek mérséklődése volt megfigyelhető az elmúlt évben, mivel a legmagasabb és a legalacsonyabb mutatókkal rendelkező két terület közötti differencia csökkent. A **megyék** vonatkozásában – Budapest mutatóit figyelmen kívül hagyva – Győr-Moson-Sopron és Veszprém megyét jellemezte a legmagasabb foglalkoztatási arány (71,8 és 71,7%) és a legalacsonyabb munkanélküliségi ráta (egyenként 1,6%), míg a legalacsonyabb foglalkoztatási szintet Somogy (60,7%), a legmagasabb munkanélküliséget pedig Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében mértük (mindkettő 8,5%).

13. tábla

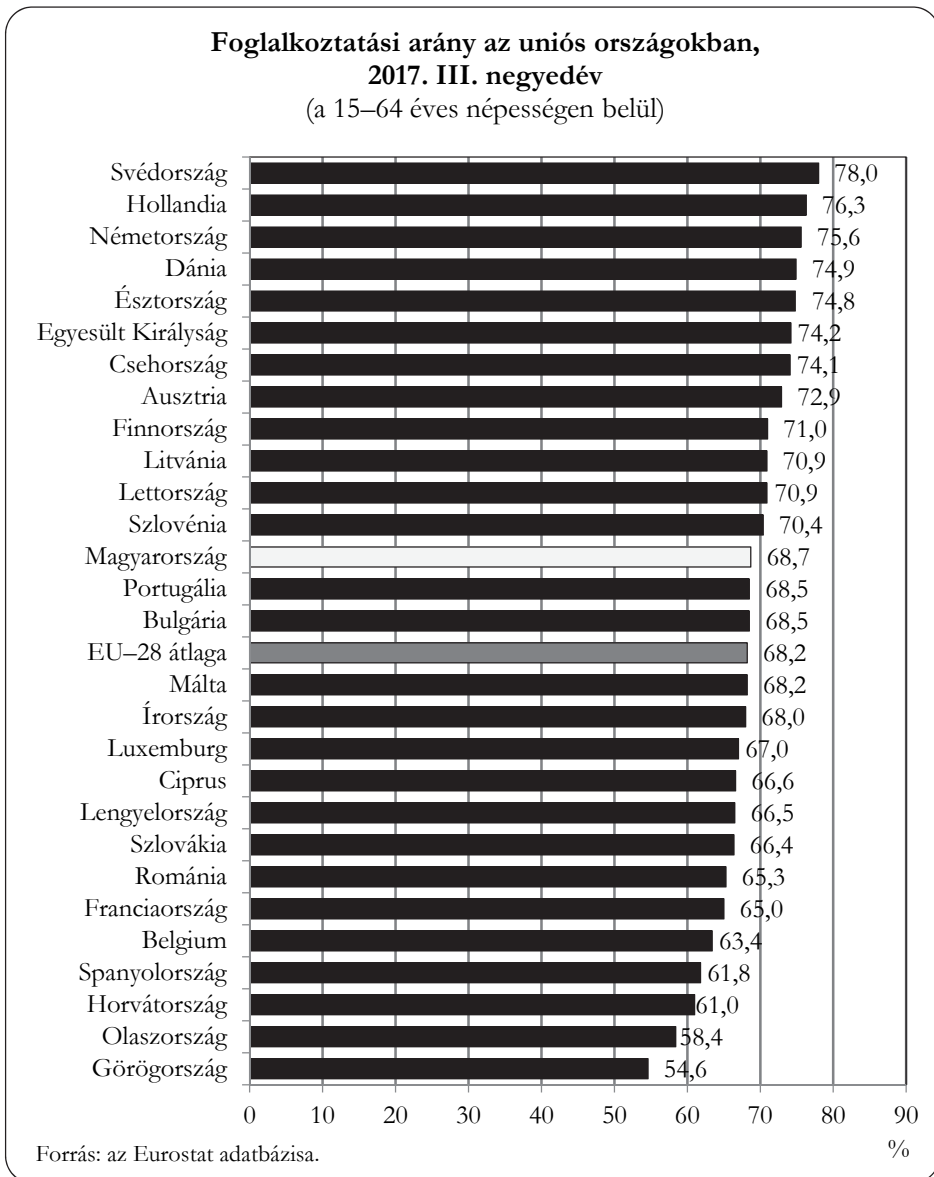
A főbb munkaerőpiaci mutatók alakulása a régiókban, 2017
(a 15–64 éves népesség körében)

Régiók	A foglalkoztatási arány		A munkanélküliségi ráta	
	értéke, %	változása az előző évhez képest, százalékpont	értéke, %	változása az előző évhez képest, százalékpont
Közép-Magyarország	71,9	+1,2	2,8	–1,1
Közép-Dunántúl	70,5	+2,1	2,3	–0,8
Nyugat-Dunántúl	71,0	+2,1	2,5	–0,2
Dél-Dunántúl	63,0	+0,8	6,4	+0,2
Észak-Magyarország	63,5	+1,7	5,9	–0,4
Észak-Alföld	64,4	+2,4	7,4	–1,9
Dél-Alföld	67,4	+1,7	4,2	–1,5
Ország összesen	68,2	+1,6	4,2	–1,0

A 2017 III. negyedévére vonatkozóan rendelkezésre álló legfrissebb **uniós munkaerőpiaci adatok** alapján kedvező tendenciák érvényesültek. Éves

összehasonlításban a 15–64 évesek körében az unió 28 tagállamának átlagát és a tagországokat szinte kivétel nélkül a foglalkoztatás növekedése és a munkanélküliség csökkenése jellemezte. Az EU-28 átlagában a **foglalkoztatási arány** 1,1 százalékponttal, 68,2%-ra bővült az előző év III. negyedéhez viszonyítva, míg a **munkanélküliségi ráta** 0,9 százalékponttal, 7,5%-ra mérséklődött. Bulgáriában, Cipruson, Horvátországban, Luxemburgban, Portugáliában és Szlovéniában mindkét mutató számottevő mértékben javult 2016 III. negyedéhez képest. Ezzel szemben Dániában a foglalkoztatási arány alacsonyabb lett, miközben Finnországban a munkanélküliségi ráta értéke némileg nőtt. (A többi tagországot növekvő foglalkoztatás és csökkenő munkanélküliség jellemezte.) A legmagasabb foglalkoztatási szinttel Svédország (78,0%), Hollandia (76,3%), Németország (75,6%), Dánia (74,9%) és Észtország (74,8%), a legalacsonyabbal pedig Görögország és Olaszország (54,6 és 58,4%) rendelkezett. A munkanélküliség szintje Görögországban és Spanyolországban – a jelentős mértékű rátacsökkenés ellenére – változatlanul kiemelkedő (20,4 és 16,5%), ezen belül a 15–24 éveseké különösen kimagasló (40,1 és 36,0%) volt. (A magyar fiatalok esetében 11,3, az EU-28 átlagában 16,6%-os munkanélküliségi rátát mértek.) A 15–64 évesek munkanélküliségi rátája – 2017 III. negyedében Csehországban és Németországban volt a legalacsonyabb: 2,8 és 3,7%.

24. ábra

2017-ben a **keresetek** növekedési dinamikáját leginkább a minimálbér és a garantált bérminimum 15, illetve 25%-os emelése, a költségvetési szféra egyes területeit, továbbá az állami közszolgáltató cégek munkavállalóit érintő keresetrendezések befolyásolták.

2017 decemberében a teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű²⁷ **bruttó átlagkeresete** 327 700 forint volt, 13,5%-kal magasabb az előző év decemberinél. A családi adókedvezmény figyelembevételével becsülhető **nettó átlagkereset** összege 225 800, míg a családi adókedvezmény nélkül számolt nettó átlagbér – szintén 13,5%-os növekedés mellett – 217 900 forintot tett ki.

2017. január–decemberben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók a nemzetgazdaság egészében átlagosan **bruttó** 297 000 forintot kerestek, 12,9%-kal többet az egy évvel korábbinál. A **nettó átlagkereset** családi adókedvezménnyel együtt számított összege 205 400 forintra becsülhető, a kedvezmény nélküli nettó kereseti átlag pedig szintén 12,9%-kal, 197 500 forintra nőtt. A családi adókedvezmény igénybevételének 2017. évi szabályai a kétgyermekes családok esetében a nettó keresetek nagyságát és alakulását pozitívan befolyásoló változást hoztak.

A **közfoglalkoztatottak nélkül** számolt bruttó és nettó átlagkereset azonos mértékben, 11,7%-kal nőtt a 2016. évihez viszonyítva.

Közfoglalkoztatottak nélküli adatok alapján a **vállalkozásoknál** alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete 206 200 forint volt, ez 11,4%-os növekedés a 2016. évihez képest. A **költségvetésben** alkalmazottak átlagosan nettó 211 000 forintot kerestek, 13,0%-kal többet az egy évvel korábbinál, miközben a **nonprofit szervezeteknél** dolgozók havi nettó átlagbére ugyanezen időszak alatt 10,6%-kal, 187 100 forintra emelkedett.

14. tábla

A nettó átlagkeresetek alakulása, 2017. január–december

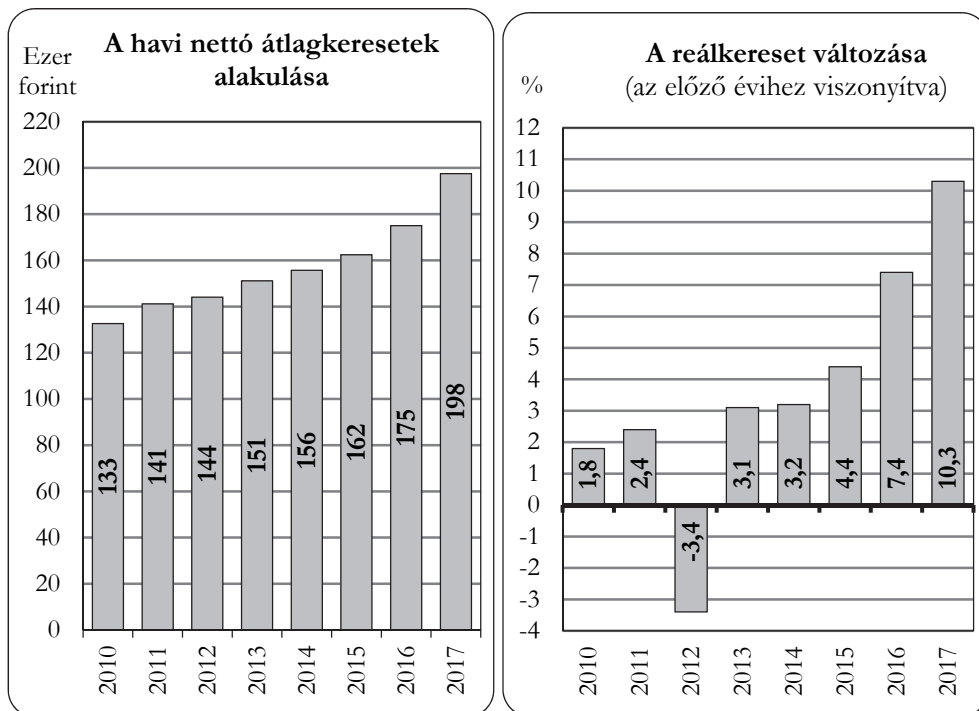
Megnevezés	Összesen		Közfoglalkoztatás nélkül	
	forint	változás az előző év azonos időszakához képest, %	forint	változás az előző év azonos időszakához képest, %
Versenyszféra	205 500	11,6	206 200	11,4
Költségvetés	183 000	15,9	211 000	13,0
Nonprofit szervezetek	171 800	11,2	187 100	10,6
Nemzetgazdaság összesen	197 500	12,9	206 700	11,7
Ebből: közfoglalkoztatott	54 300	3,5	X	X

A fogyasztói árak 2,4%-os emelkedése mellett a – családi adókedvezmény nélküli – **reálkereset** 10,3%-kal magasabb volt a 2016. évinél. (Az elmúlt években a növekedés

²⁷ A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél.

gyorsuló dinamikát öltött. Ennél nagyobb mértékű bővülés legutóbb 2002-ben volt, akkor 13,6%-kal nőtt a keresetek vásárlóereje.)

25-26. ábra

A költségvetési szférában és a nonprofit szervezeteknél a foglalkoztatottak érintett köre, mintegy 106 ezer fő – a 2011–2012. évi adó- és járulékváltozások ellentételezését szolgáló – a keresetbe nem tartozó **kompenzációban** részesült, ennek összege átlagosan bruttó 8700, illetve 8500 forint volt 2017-ben.

A lényegében kizárólag teljes munkaidőben alkalmazott **közfoglalkoztatottak** átlagos létszáma egy év alatt mintegy 19%-kal, 164,6 ezer főre mérséklődött. Bruttó átlagkeresetük 81 700 forintos összege, 3,5%-kal meghaladta a 2016. évit.

A **nemzetgazdasági ágak** kereseti rangsora változatlan a tekintetben, hogy a legmagasabb nettó átlagbért a pénzügyi szolgáltatás, valamint az információ és kommunikáció területén munkát vállalók keresték, 373 400 és 339 600 forintos átlagkeresetük 89 és 72%-kal meghaladta a nemzetgazdaság átlagát. Ezzel szemben a legkevesebbet a humán-egészségügyi, szociális ellátásban és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban dolgozók keresték: 123 100 és 126 000 forintot kitevő nettó kereseti átlaguk 38, illetve 36%-kal elmaradt az átlagtól. A nemzetgazdaság mindegyik területén emelkedett a nettó átlagkereset indexe az előző évihez viszonyítva. Kiemelkedő,

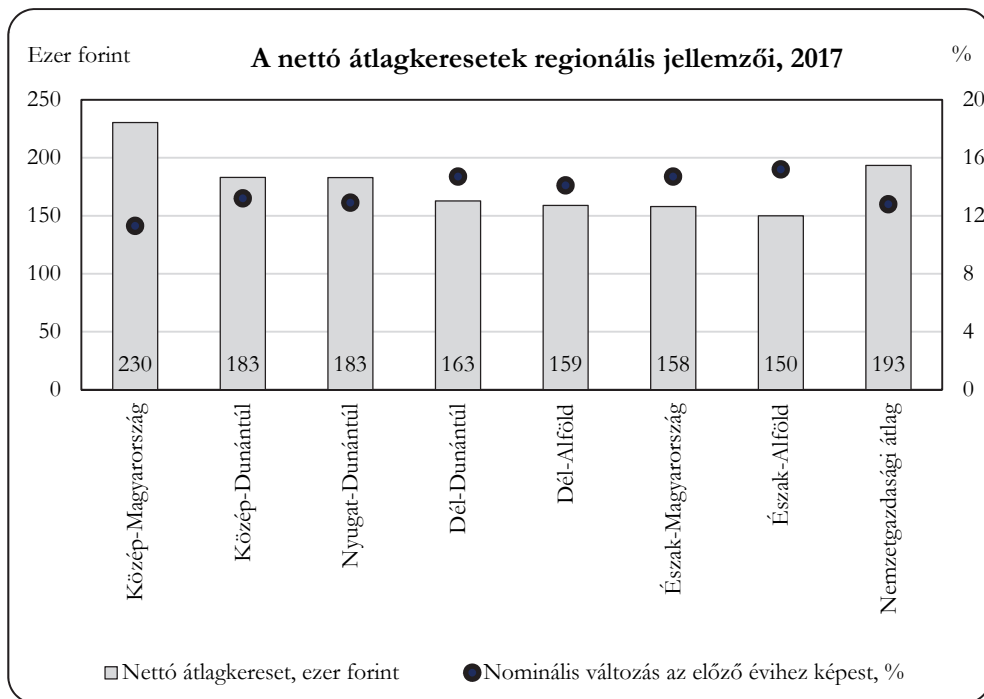
27%-os növekedés a művészet és szabadidő területén történt, ezen kívül az ingatlanügyletek, az egyéb szolgáltatás és a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén szintén számottevő, 18–20%-os béremelkedés következett be. Ezzel szemben az információ és kommunikáció, a pénzügyi szolgáltatás és az oktatás ágakat jellemezte a legkisebb, 6,5–8,5% közötti keresetnövekedés 2017-ben. A többi területen 10–15%-kal nőttek a nettó bérek egy év alatt.

2017-ben a **rendszeres** (prémium, jutalom, egyhavi külön juttatás nélküli) **havi bruttó átlagkereset** összege 276 100 forint volt, az egy év alatt bekövetkezett 12,8%-os emelkedés némileg elmaradt a bruttó átlagkeresetek növekedési ütemétől. Ezen belül a versenyszférában 11,9, a költségvetésben 14,8%-kal nőttek a rendszeres havi bruttó átlagkeresetek. (A költségvetési intézményeknél alkalmazásban állók – közfoglalkoztatottak nélküli – rendszeres bére 12,0%-kal magasabb volt az előző évinél.)

A nemzetgazdasági szintű, átlagos **havi munkajövedelem** az előző évihez képest 12,6%-kal, 312 100 forintra nőtt. A havi kereseten felüli egyéb pénzbeli, illetve természetbeni juttatások (jubileumi jutalom, étkezési térítés, lakhatási támogatás, munkába járással kapcsolatos költségtérítések) a munkajövedelem 4,8%-át tették ki, egy évvel korábban ennek aránya 5,1% volt. A munkajövedelem kereseten felüli része a szállítás, raktározás és a közigazgatás területén volt a legmagasabb (8,0 és 7,4%), a legalacsonyabb pedig a humán-egészségügyi, szociális ellátásban és az építőiparban (2,8 és 2,9%).

2017-ben mindegyik **régiót** az átlagkeresetek növekedése jellemezte, annak dinamikája egyedül Közép-Magyarországon volt alacsonyabb (11,1%), mint a nemzetgazdaság 12,9%-os átlaga. (A többi régióban 13,1–15,6%-kal emelkedtek a nettó bérek az előző évihez viszonyítva.) A **megyék** viszonylatában a bérnövekedés üteme Jász-Nagykun-Szolnok megyében volt a legmagasabb (16,9%) és – Budapest 10,9%-os mutatóját figyelmen kívül hagyva – Győr-Moson-Sopron megyében a legalacsonyabb (12,1%). A nettó kereseti átlag továbbra is Közép-Magyarországon kiemelkedő (234 800 forint), Észak-Alföldön a legkisebb (152 900 forint). Némileg nőtt a legmagasabb és a legalacsonyabb keresetű régió közötti különbség, egy év alatt közel 3 ezer forinttal, 82 ezer forintra.

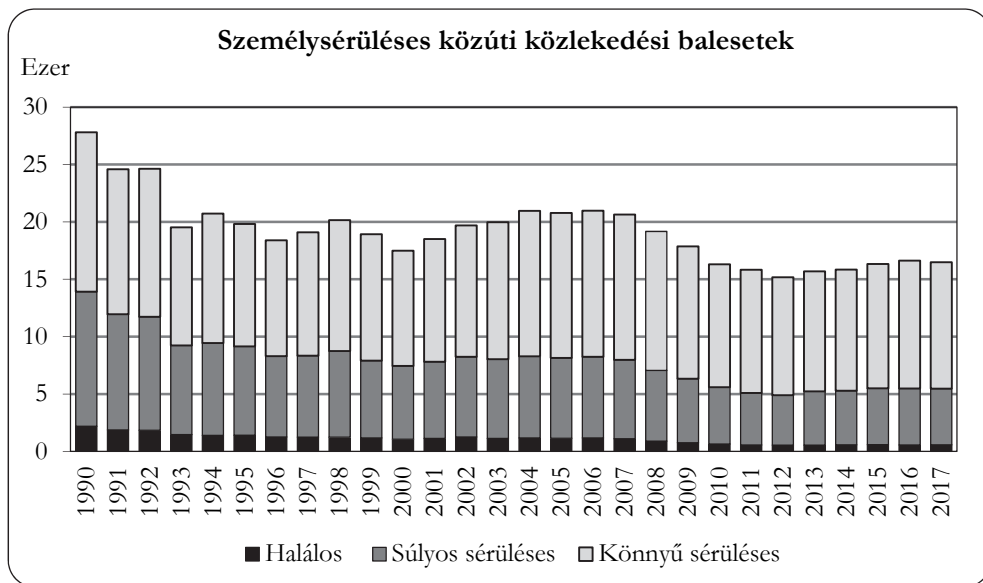
27. ábra

Személy sérüléses közúti közlekedési balesetek

A személy sérüléses közúti közlekedési balesetek számának 2013 óta tartó emelkedése 2017-ben megtört, az előző évinél 0,8%-kal kevesebb, 16 489 baleset történt. A halállal végződő balesetek száma 1,6%-kal emelkedett, a súlyos sérüléssel járóké 0,3, a könnyű sérüléssel járóké 1,2%-kal csökkent. A balesetek számának csökkenése ellenére a halálos esetek és a sérülések száma is enyhén nőtt. A balesetek során 17-tel (2,8%-kal) többen, 624-en veszítették életüket, súlyosan több mint 5 és fél ezren (+1,5%), könnyen közel 16 ezren (+0,2%) sérültek.

28. ábra

A balesetek 64%-át személygépkocsi-vezetők, 10%-át kerékpárosok, 9,5%-át tehergépkocsi-vezetők okozták. Az okozók között kisebb arányt képviselő segédmotoros kerékpárt vezetők 13, a kerékpárosok 7,3, a motorkerékpárosok 6,3%-kal kevesebb balesetet okoztak, mint 2016-ban. A balesetek 92%-a járművezetők hibájából történt. Közel harmaduk a sebesség nem megfelelő megválasztása miatt következett be, valamivel több mint negyedükben vétettek az irányváltoztatás, kanyarodás szabályai ellen, és negyedükben nem adták meg az elsőbbséget. A balesetek 8,5%-át, 1400 balesetet okozták ittasan. A segédmotoros kerékpárt vezetők által okozott balesetek ötödében, a kerékpárosok által okozottak 19%-ában játszott szerepet az alkohol. Az összes baleset 7 tizede lakott területen belül, a halálos balesetek több mint 6 tizede lakott területen kívül történt. A balesetek 2,9%-ának volt helyszíne autópálya.

FÜGGELÉK

A TEÁOR'08 nómenklatúra szerinti nemzetgazdasági ágak teljes és a tájékoztatásban előforduló közérthető, rövid megnevezései

Teljes megnevezés, TEÁOR'08		Rövid megnevezés	
A	Mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat	A	Mezőgazdaság
B	Bányászat, kőfejtés	B	Bányászat
C	Feldolgozóipar	C	Feldolgozóipar
D	Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	Energiaipar
E	Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, kármentesítés	E	Víz- és hulladékgazdálkodás
F	Építőipar	F	Építőipar
G	Kereskedelem, gépjárműjavítás	G	Kereskedelem
H	Szállítás, raktározás	H	Szállítás és raktározás
I	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	I	Vendéglátás
J	Információ, kommunikáció	J	Információ és kommunikáció
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	K	Pénzügyi szolgáltatás
L	Ingatlanügyletek	L	Ingatlanügyletek
M	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	M	Tudományos és műszaki tevékenység
N	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	N	Adminisztratív szolgáltatás
O	Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	O	Közigazgatás
P	Oktatás	P	Oktatás
Q	Humán egészségügyi, szociális ellátás	Q	Egészségügyi szolgáltatás
R	Művészet, szórakoztatás, szabadidő	R	Művészet és szabadidő
S	Egyéb szolgáltatás	S	Egyéb szolgáltatás
T	Háztartás munkaadói tevékenysége, termék előállítása, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra	T	Háztartások tevékenysége
U	Területen kívüli szervezet	U	Területen kívüli szervezet

Készült a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatói igazgatóságán,
a Szakstatisztikai igazgatóság közreműködésével

Vezető szerkesztő:

Novák Géza osztályvezető

Készítették:

Baunok László, Deák Tiborné, Herzog Tamás, Hidas Zsuzsanna
Jávorszkyné Nagy Anikó, Kelemen Nóra, Kovács Andrea, Kovács Krisztián,
Kurucz Lajos, Novák Zoltán, Retz Tamás

A KSH honlapján az adatbázisban és a kész táblarendszerekben folyamatosan frissülnek az adatok,
valamint elérhetők a szakstatisztikánkénti részletes módszertani információk.

A honlap elérhetősége: www.ksh.hu

Kész táblák: Adatok menü, Táblák (STADAT) almenü

Adatbázis: Adatok menü, Tájékoztatói adatbázis almenü

Módszertani információk: Adatok menü, Módszertani információk(metaadatok) almenü

kommunikacio@ksh.hu

345-6789 (telefon), 345-6788 (fax)